

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felolós szerkesztő: MARÓT SANDOR

Radics ismeretlen helyen tartózkodik

A szerb király még nem rendelte el a szkupstina felosztatását

Belgrádból jelentik: A király a szkupstina felosztatására vonatkozó ukázt még nem írta alá. Hírek szerint a választások január 17-én kezdődnek. A Davidovics-kormány által fölmentett nagyzsupanok szakszervezetek helyeikre.

A szélesebb blokk vezeterei ma délelőtt elvtánnal fordultak a jugoszláv nemzethez. A most kormányra jutott koalíciót nemzettek közötti harc kormányának nevezik. A kiáltványt Davidovics, Korosec, Jaho, Macsek és Petrovics Nasztáz írták.

Zágrábi jelentések szerint Radics tegnap

nap feleségével és fiával eltávozott Zágrábról. Tartózkodási helyéről sem Radics családtagjai, sem a horváth köztársasági parasztpárt képviselői nem adtak fölvilágosítást.

A zágrábi Novosztai Susákból tegnap azt a feltűnő hírt közölte, hogy Radics állítólag Fiuméba érkezett, viszont a Politika információi szerint a pártvezér Ausztrián keresztül Svájcba vette útját. Mindezek a hírek megerősítésre szorulnak, bár igen valószínű, hogy Radics elhagyta az országot.

A bizonyítékok alapján Kesiért, a kommunista szervezet elnökét, Balabant, Vasilescut, Nicolant és még több kommunistát letartóztatták.

Sok fontos, Oroszországból származó kompromittáló okmányt találtak.

A nyomozást folytatják, mert úgy látják, többen vannak belekeverve az összeesküvésbe.

A kamara az utlevélpanama vitájában bizalmat szavazott a kormánynak

Bukarestből jelenti a Rador: A kamara tegnapi ülésén folytatták az útlevél-ügyben megindított vitát.

Moldovan Victor válaszul Franasovici belügyi államtitkárnak tegnapi felszólalására és kifejti, hogy a főbűnös Vaitoianu miniszter, aki belügyministersége alatt pártfogolta a Petrolul National ügyét és felszólítja Vaitoianut, hogy épen úgy, mint Franasovici, ő is távozzék helyéről.

Madgearu ugyanazt indítványozza és leszögezi, hogy az alkotmány értelmében Vaitoianut a legfőbb semmitörőszék elé kell állítani.

Mirto parasztpárti szerint a kormány által hangoztatott bírói függetlenséget és az igazságszolgáltatás szabadságát nem látja, mert az igazságügyi miniszter az ügyesség legfőbb felelőse és utasítással látja el azt.

Franasovici újból felszólal a Cunard Line ügyében, majd Marzescu igazságügy-miniszter hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatás megteszi ez ügyben kötelességét. Parlamenti vizsgálóbírószám mindaddig, míg az ügy a nyomozó hatóságok kezében van, rossz tréfa lenne. Vádolja az ellenzék, hogy magatartásával felbátorítja azokat, akik a tatarbunari betörést elkövetették.

Az igazságügyminiszternek erre a kijelentésére óriási zaj tör ki, majd Grigor Philipescu indítványt terjeszt elő, amely szerint kéri fel a királyt döntőbírónak a kormány mai súlyos helyzetében a kamarában történt leplezés után.

Orleanu elnök megtagadja az indítvány szavazás alá bocsátását, mert a korona nem vonható be a vitába.

Toni felolvassa a Jorga-párt bizalmatlansági indítványát, amelyet a Ház kézfelemléssel elutasított.

Ezután Djuvara a következő indítványt terjeszti elő:

A képviselőház tudomásul veszi az igazságügyminiszter és belügyi államtitkár kijelentéseit, amelyek biztosítják az igazságszolgáltatás szabadságát. Bizalmát fejezi ki a kormány iránt és attér a napirend tárgyalására.

Az indítványt a kamara többsége kézfelemléssel megszavazta.

Vaitoianu közlekedésügyi miniszter emelkedett szólásra ezután és közölte, hogy a dr. Lupu által szózatott moszkvai távirat ügyében megindította a nyomozást és bebizonyította, hogy a távirat hiteles. Az a tény, hogy a távirat szövege az Universal című lapban megjelent, nem írató a posta rovására, hanem egyes parasztpárti képviselők indiszkrétciójának tulajdonítható.

Éjféltkor megálltak a vonatok Ausztriában

Lemondott az osztrák kormány — Külpolitikai bonyodalmak várhatók a sztrájkból

Napok óta éles az ellentét az osztrák vasutasok és a kormány között, mely tegnap éjszaka vasutassztrájkban robbant ki. Az osztrák vonatok éjféltkor megállottak. A vasutasszervezet tegnap este tizenegy órakor hozta meg a sztrájkdöntést és egy órával rá a vasúti pénztárakat lezárták és az osztrák államvasutak egész területén megkezdtek a sztrájkot. Az élelmiszerszállító vonatokat éjfélig még a végállomásokig vezették, hogy a városok élelmiszerben egyelőre ne álljon be nehézség.

Az államvasutak vezérigazgatósága és a szakszervezetek között fölmerült ellentét tulajdonképpen igen minimális. Mindössze egy tízmilliárdos összegről volt szó, mert a vasutasok többi követeléseit az igazgatóság teljesíthetőnek tartotta. A konfliktust — dacára a napok óta tartó anáncsozásoknak — nem sikerült áthidalni és ez az osztrák kormány lemondását vonta maga után.

Az elmúlt éjszaka féltizenegy tájban amikor a tárgyalások végleg megszakadtak, Günther vasúti vezérigazgató fölkereste az osztrák kancellárt és bejelentette állásáról való lemondását, mire a kormány is lemondott. Günther bejelentette még a tárgyalások megszakitásának közvetlen okát, hogy nemcsak az évi drágasági pótlékok követelték, de fölvetették a szocialista szakszervezetek a jövő évi bér kérdését is, ez utóbbi nyolcvan milliárdos kiadást jelentett volna az államnak. Haininsch osztrák köztársasági elnök a Semmeringen tartózkodik, úgy, hogy a kormány telefonon közölte vele lemondását. A kormány lemondása alkalmából Seipel kancellár kijelentette, hogy azért mondott le, mert

a vasutas-mozgalomban fölvetett követelések a szanálás egész művét veszélyeztetnék, már pedig a mostani kormány a szanálással áll, vagy bukik.

Bécsi jelentés szerint a vasutassztrájknak egyébként esetleg külpolitikai jellegű bonyodalmak is lesznek. Az eddigi hírek szerint ugyanis az olasz államvasutak igazgatósága azzal a követeléssel akar az osztrák kormány elé lépni, hogy az olasz vonalak összeköttetését képező vonalrészeket okvetlenül tartsák fenn a forgalmat. Amennyiben az osztrák kormány a követelésnek nem tenne eleget, úgy az olasz hatóságok intézkedni fognak, hogy olasz vasutasok olasz katonai fedezet mellett biztossítsák ezeknek a vonalaknak a forgalmát.

Mint az Innsbrucker Nachrichten olaszországi tudósítás alapján jelenti, az olasz hatóságok arra is gondolnak, hogy ennek a követelésnek úgy szerezzenek érvényt, hogy Ausztriának Olaszországgal határos részeit a sztrájk tartama alatt katonailag megszállják.

A vasutassztrájk hírére már tegnap délután nagy tömegekben utaztak el idegenek az osztrák fővárosból. Különösen a Ringen lévő nagy szállodák külföldi vendégei utaztak el, úgy, hogy ezek a szállodák csaknem teljesen kiürültek. Bécs egyik legnagyobb szállójából tegnap délután óta 150 vendég utazott el anélkül, hogy egyetlenegy új vendég érkezett volna. A pályaudvarok a ma esti órákban zsúfolva voltak azokkal, akik még a sztrájk megkezdése előtt el akartak utazni Ausztriából. Az esti órákban valamennyi vonat tulzsufoltan indult el Bécsből.

Kommunista összeesküvőket fogtak el Galacban

A „Viitorul” írja: Galacból jelentik egy újabb veszélyes kommunista összeesküvés leleplezésével kapcsolatban: Nehány nappal ezelőtt a galaci sziguranca értesítést kapott, hogy az ottani kommunista párt november 7-én gyűlést akart tartani melynek célja a város rendjének megzavarása volt.

Az értesülések alapján a sziguranca ügynökei megkezdtek a nyomozást. Tegnap hajnali 5 órakor a klub Moruzzi-téri helyiségében házkutatást tartottak. A házkutatás teljes eredménnyel járt és a követ-

kező terhelő bizonyítékokat szerezték meg az összeesküvőkről.

November 7-én a kommunisták gyűlése alkalmával a városban zavargást akartak támogatni és a városban a népet forradalomba hajtva, köztársaságot alakítani.

Erre a célra tizezer darab lázító röpiratot nyomattak.

Ugyanekkor akarták megünnepelni az orosz forradalom hetéves évfordulóját és propaganda előadást akart tartani az ottani „boldog viszonyokról”.

Százkilenc tisztviselőt bocsátott el a szatmári prefektus

Szatmárról jelentik: A legnagyobb megdöbbenés uralkodik az egész vármegyében Contunari prefektus rendeletének megjelenése óta, amelyben 109 magyar tisztviselőt bocsát el azon a címen, hogy a román nyelvű vizsgákon nem felelt meg. Az elbocsátott tisztviselők között azonban vannak olyanok, akik igen jól tudnak románul és így ez az indoklás abszolút nem áll meg. Jellemző, hogy az elbocsátások lavínja éppen abból a vármegyéből indul ki, ahonnan az elégedetlenkedő liberálisok blokkja kimozdult azzal a programmal többek között, hogy jobb kisebbségi politikát kell csinálni. Ezek után láthatjuk, hogy mit ér a liberális frondörök berzenkedése és mennyire lehet komolyan venni a képviselői ígéreteket.

Az elbocsátott tisztviselők között vannak többek között László Sámuel tanácsos, dr. Papp Zoltán főjegyző, dr. Antal Sándor főjegyző, dr. Pirkler Ernő, Székely Endre tanácsosok, Nagy József adósz. főnök, Köröskényi Jenő főmérnök, Leher Antal tanácsos, dr. Göcsey Miklós, Török Karoly jegyzők, igen sok számvevő, ir. davezető, pénztáros, levélt. ros, kis tisztviselő. Hasonló arányokban történt az elbocsátás Nagykaroly, Nagybánya, felsőbánya rt. városokban és a községi előjárásoknál. Községi jegyzőt összesen harminckettőt bocsátottak el.

A napokban zárul az Udvardy-kiállítás

holott a tárlat legerősebb napja minden bizonnyal ma, vasárnap lesz. Az elmúlt hét kegyeleti ünnepei miatt a közönségnek az a része nem kereshette fel a napszerű pító naki Heikonbeii kiállítását, akik személyes hívei Udvardy Ignácnak és akik minden alkalommal a legnagyobb érdekötést tanúsították munkái iránt. Mostani tárlata teljesen új etapját jelenti művészetnek hatalmas és gyönyörűen ízelő fejlődési fokot.

A naponként százával megforduló előkelő és distingvált közönségnek egyöntetű véleménye, hogy Udvardy képei — a mutakhoz képest — erősödtek gazdag színhatásokban, formákban és stílusban nyarant. Nagybánya term. lenyűgöző levegője új és teljesen modern irányokat szabott Udvardy művésztének, de ezek a modern hatások nem vonnak el a folősléges tuzá-okról mentesek és tisztán marad meg bennük Udvardy folőlgásának egyszerűsége, tónusa mely mindenkor biztosította számára a sikert és elismerést.

Udvardy Ignác régen kivívta a műértő közönség támogatását és ennek ma — amikor legnagyobb díjait hozza — még fokozottabb mértékben kell megnyilvánulnia. A tárlat hétfőn beárul és a vasárnapi nap bőséges alkalmat nyújt a vásárlásokra.

Ma van a hadiavák estélye

Ez évben az első fényes estély zajlik le ma, a hadiavák estélye, amely nívós műsoron kívül megfelelő kellemes szórakozást is nyújt a bizonyára nagyszámú publikumnak.

A cél, mely ezt az estélyt összehozta, valóban nemes és minden áldozatot megérdemel. A jövedelem azoké, akik a legtöbbet veszítették a háboruban, az édesapját, a kenyérkeresőt. A hadiárva-est sikere érdekében a nagyváradi uriaszavok élén Ilie Andorné és Zigre Miklósné buzgólkodtak, akik nemes szívük sugallatától ötletes, sok szórakoztatást nyújtó és kellemes hangulatot árasztó estély kerekébe hívják azokat, akiknek a cél is szent s akik a súlyos idők nehéz sézeit szívesen feledik néhány pompás, szórakoztató órára.

Az estély műsora csupa előkelő, Nagyvárad művészi életében jól ismert név szerepel.

Megváltozik a hivatalos idő a postán

A nagyváradi postafelügyelőségén tegnap a hivatalos órát megváltoztatta Marini vezérigazgató. Nem lehet közömbös az új rend sem a közönségre, sem a közvetlenül érdekelt tisztviselőkre nézve. Ez utóbbiak anyagi helyzetét mélyen érinti a rendelkezés, amely megszünteti az egyfolytában való munkát, ami eddig reggel 8-tól 12 óráig terjedt s a hivatalos órákat reggel 8—12, délután 3—7-ig terjedő időre szabja meg.

A tisztviselőkre nézve elemi csapást jelent ez a változás. Nincs mit titkolni, maga a vezérfelügyelő felhívja a tisztviselők figyelmét arra, hogy akinek délutáni magánfoglalkozása van, azt december elsejére mondja fel. Minden tisztviselőnek, különösen a családosooknak, ha meg akar élni, a szerény hivatali fizetésen felül gondoskodni kell más jövedelemről is. A tisztviselők és alkalmazottak különböző magánvállalatoknál keresik a kenyeret a délutáni órákban, részint mint tisztviselők, részint mint zenekari tagok, vagy üzleti alkalmazottak, míg este postai teendőiket készítik elő másnapra. Ennek a jövedelemnek most vége lenne, ha csakugyan megvalósul az új hivatalos idő s a különös csak az benne, hogy ezt a legnehezebb foglalkozási ágakra terjeszti ki a rendelet, mint fogalmazás, számvevőség, pénztár, ahol ugyancsak nehéz a munka, ellenben a távirónál, telefonnál s más ágakba, ahol jutalek is van, a régi hivatalos idő megmarad.

Mibe kerül a délutáni és esti fűtés és világítás az államnak, az könnyen kiszámítható. Emellett a tisztviselők jórésze kint lakik a város periferiáin, a szállóhegyen, Kertvárosban, a Nilgesztelepen s onnan kell délután újból bejönni a városba délután is. Tehát fuccs lenne a mellékjövedelemnek, a melyre csak annak van szüksége, aki illegális úton nem akar keresni. A közterhek növekedése, a víz díj emelése a tisztviselőket válság elé állította, mert honnan vegyen egy tisztviselő 600 lej többletfeadására pénzt (ennyre takarékos Kőszeghy tanácsos az

emelés.) Honnan fizesse a többletet a tisztviselő minos mellékjövedelem.

Súlyos kérdés ez a Marini vezérfelügyelő bírására vár a rendelet korrigálása. Lehet a hivatalos időt úgy is rendezni, hogy reggel fél 8 órától 12-ig tartson s így nem veszne el a többlet hivatalos időből egy perc sem.

Uriszabó üzletünke

a „Sas-passagéban” megnyitottuk

hol a legkényesebb izlésnek megfelelő elsőrangú divatruhákat készítünk a legsolidabb árakban

Bacsó és Braun

Nagyvárad legrégebbi szűcs és szőrméruháza

Zboray Gyula és Tsa cég

athelyezve Bulv. Rege e Ferdinand 8.
(Stepper cukrászdával szemben)

Ajánlja dusan fe szerez t roktárát a n. e. közöns-g szíves figye mebe.

Régi színi ör udvarban a Heiman-teriben

(bejárat a sárga lobogónál)

Sir. Reg. Ferdinand 3

Három olcsó nap!
Hé fön, kedden, szerdán!

Téli kabátok kelmék
elárusítása

490, 600 és 760 lei árakban

Mindenki szerezze be szükségletét
ezen három napon

Barna Jenő

MOZGÓSZÍNHÁZAINK MŰSORA:

Dorian:

Vasárnap:

A nő és az ördög

Izgalmas olasz dráma 6 felvonásban.

A főszerepben: **Franceska Bertini**

Ezt megelőzi:

Zigottó mint király

Burleszk 2 felvonásban.

Passage:

Vasárnap:

A FENEGYEREREK

Kalankorfilm 6 felvonásban.

A főszerepben: **Luciano Albertini** — Ezt megelőzi:

Seff, mint papucshős

Burleszk 2 felvonásban.

DORIAN FILMEK!

Hétfő

HINDU SIREMLÉK

Hétfő

Dorian exkluzív film!

Dorian exkluzív film!

Látogatás a mult menekültjeinél

Aki ezelőtt hátra akarta élni magát, boldogabb és poétikusabb korba a múlt, az Szeghalomra ment. Két ember ott, akikben a mult század élete teljesen tovább élt, nemcsak házuk s a darab butoruk stílusában, hanem gondolatukban, egész lelki berendezésükben is.

Sokan ismerték őket Nagyváradon. Asszony Nil néven egyike volt a hátrélt irodalom legfelkapottabb költője, a férfi szenvedélyes gyűjtő, literárgentleman és Prielle Cornéliával házassága révén ugynevezett férfikészség. Rozsnyay Kálmánék (más néven Sidney Cartonék) szeghalmi berendezése vagyont képviselt azonkívül, minden egyes műtárgyához, melynek helyet foglalt Rozsnyay Kálmán személyes emlékei fűződtek. Itt minden egy utólrétegetlen művésztől mintázott kéz: Rodin műve a Rozsnyay-ról; amott a falon Lenbach rajza a hírtű mester java idejéből szintén Rozsnyay-portré; az íróasztal egy Petőfi-kép amit legnagyobb költőnk Jókai Jókai pedig Rozsnyay Kálmának alkotta. Carlyle feketé ében íróasztala, a több Wilde Oszkár tulajdona s egy az Wilde-könyvtár: Rozsnyay volt a tudomány sorsu angol lángelme utolsó barátja, aki mellette a megpróbáltatásban kitartott egész a haláláig.

Rozsnyay Kálmán és második felesége, Nil asszony az irigylett emberek töltött életét élte meg hiúságban, míg az idők fordulása rájuk nem hárította a magyarországi forradalmakat ellenforradalmakat. A nagy változások a mulhattak el nyomtalanul az ő életében sem. Évekig tartó molesztálások, sőt a tortúra jutottak osztályrészül. S a sok méltatlanság, bántalom a embert szinte regénybeillő módon átalálta.

A "Nagyvárad" munkatársa, akit régi barátság köt a szeghalmiakhoz nemrég meglátogatta Rozsnyay Kálmánt s feleségét. Egyszóba huzódva, minden emléket megosztva a külvilággal most Sidney Carton és Nil asszony szeghalmi. Régi barátaikkal is csak lelkileg tartanak nekusz, de figyelmük inkább mint régen most már egészen a múltba tekint. Sidney Carton — valaha és világít, London és Páris szalonjait elegáns hőse — kopott kabátban, botlásan lézeng egyetlen szobájában s lek, hónapok mulnak anélkül, hogy az órára lépne. Minden idejét levelezésre fordítja s többek között összegyűjtötte levelezés útján az összes verseket, amiket egykor költött Ady Endréhez írtak.

— Száznegyvenhat ilyen verset sikerült összegyűjtenem — mondja büszkén — ott Petőfihez halála óta a Nemzeti Múzeum kimutatása szerint több mint hetven év alatt alig hetven verset írt két generáció.

Érdekes nagyváradi vonatkozású a verse bukkanunk Rozsnyay gyűjteményében. Annakidején, 1910-ben Szabolcska Mihály hírhedt volt versben adata Adyt:

Fiaim csak énekeljétek
De legyen egy kis szemérmek,
Lógassátok magatok de vigyázza
A magyar ember sohasem volt parázna
S alkotás közben gondoljatok arra,
Hogy hűgölök, anyátok is olvassa

Nos, a támadással szemben a Kereskedelmi és Iparkamara mostani titkára Papp János, aki akkor újságíró volt, idézte meg a költőt itt következő költeményében:

Öregek csak keseregjétek
De legyen egy kis szemérmek
Lógassátok magatok' de vigyázza
Nem minden magyar buta és garázda
S, nyüzsgés' közben gondoljatok arra:
Hasztalan dolog borsót hányni falra.

Öregek csak keseregjétek
De amiket írván zengetek
Magyar költőkül, — nagybáratotokba:
Dobjátok tűzbe, hadd éjjen lobogva
Mert nem próféta más az ki csak cifra
Vitézhűtést rak tőrő papirosra.

Öregek csak keseregjétek
De csodát már ne reméljétek
A szép már nem csak délibáb meg-pusztá:
Uj istenek jöttek az Olimpuszra,
Ti világolok elmult és veszendő
Minden irigy és bánatos kesergő

Magyar barátaikon kívül a legélénkebb levélbeli összeköttetést tartják fenn Rozsnyayék külföldi ismerőseikkel is. Mondhatni nincs senkinek olyan kiterjedt levelezése világhírességekkel, mint Sidney Cartonéknak. Egyetlen életcéljuk a betűkön keresztül való érintkezés mindenki-vel, aki most vagy méginkább régen: érteket Európában.

Anatole France-tól kevés halála előtt kaptak levelet, melyben a nagy francia író nyolcvanadik születésnapjára küldött gratulációjukat köszönte meg resztelő betűivel:

Mr. Tony my remembrance

Anatole France

16 april 1924

De talán mindennél érdekesebb, hogy a szintén nemrég elhunyt legnagyobb drámai művész Duse Eleonora ravatalán Rozsnyay Kálmán szalagja volt az, amit Duse Eleonora hozzátartozói a halhatatlan emlékü művésznek szíve fölé helyeztek. Rozsnyay mindössze egyszer vagy kétszer találkozott Duse-vel, de évtizedeken át tartotta evidenciában az

Déryné-utca, Prielle-utca, Egeressy-Szentpétery- és Megyery-út.

Temetőhangulat a hanghordozásban, egy visszahozhatatlan kor tömjénillata a levegőben, mely Rozsnyay Kálmánt és Nilt körülveszi. Milyen oktalanság elmenni ezekre a helyekre, melyek csökönyösen őrzik még a békevilág magasrendűségét a mai fölött!

t. g.

Szövetkezeti önségly

Irta és az iparosok ismeretterjesztő estélyén 1924. nov. 4-én előadta: dr. Oláh Béla.

I.

Ha a legutóbbi husz esztendő parlamenti életét, küzdelmeit, heves csatáit és botránnyait különös figyelem tárgyává avatjuk, úgy kell találnunk, hogy ez az intézmény, amelynek megvalósításáért a különböző kulturálmokba tömörült emberiség annyit harcolt, annyit vérezett, valahogy elvesztette régi karakterét s alig képez többé arra, hogy a tényleges népakaratot, vagy csak a többségi pártok által reprezentált osztályakat is kifejezésre juttassa. Nem képes erre azért, mert a mai parlamentek összetétele többé nem a tényleges erőviszonyok helyes mérlegelésén alapuló belátáson teljesedik ki, hanem az újabb parlamentáris rendszerű törvényhozó testületek több-kevesebb választási erőszak alkalmazása révén az éppen hatalmon levő s a tömeglélek akaratszférajától többnyire távolálló exkluzív körök számára biztosítja a kormányzás lehetőségét. Oly általános jelenlenség ez ma világsszerte, mely természetesen következményként veti fel azt a kérdést: vajjon nem élte-e ki magát a parlamentáris rendszer, vajjon nincs-e szükség oly reformokra, melyek a tömegeknek az ország összlakosságának aktív közreműködését volnának hivatva biztosítani a törvényhozásban?

És mert e kérdésekre csakis határozott igen lehet a felelet, — egyelőre csakis a teoretikusok körében ugyan, de már határozottan kiérlelődött a gondolat, amely a törvényhozási reform alaptételévé a kategóriás érdekképviselési elvet teszi.

Mit értünk a kategóriás érdekképviselési elv alatt?

Értünk oly törvényhozó testületet, mely teljesen szakítva a pártpolitika többségi és kisebbségi rendszerével, oly képviselőkből alakul meg, akiket nem a napi politika frázisos zászlói alatt frontvonalba álló pártok szavazatselelei, hanem az érdekazonosság szerint kiszervezett állampolgárok foglalkozási kategóriákba tömörült delegátusai küldenek ki — a visszahívási jog pregnáns biztosítása mellett — a törvényhozó testületbe.

Az ily módon megkonstruált törvényhozó testület joggal tartható a jelen viszonyok között a legideálisabbnak, mert benne nem a pártakarat, nem is az elfogult és egyoldalú osztályakat, hanem a tömeg, az összes dolgozó elemek akarata jut kollektív és aránylagos kifejezésre. Ebben a parlamentben nincs mesterséges többség, nincs elhanyagolható mennyiségnek tekintett kisebbség, de nincs, mert nem is lehet kormánytulsúly, vagy kormányerőszak sem. E parlament működésének lökörugója: az ország tényleges szükségletének felismerése; célkitűzése: a közérdek és rend harmóniájának munkálása.

Náivság volna azonban azt hinni, hogy a kategóriás érdekképviselési parlament

A Dreher-Haggenmacher Sörgyár Rt. a Bere DACIA Sör

Extra Special idény sörét csakis gyári palackozásban már forgalomba hozta

megvalósítása a közeli jövő zenéje. Mesze van még az idő, midőn erről a kérdéssel a gyakorlati megvalósíthatás reményével lehet beszélni. A haladás útját a tradíciók, az osztályérdeknek ledönthetetlennek látszó kínai fala zárja el, a reform gondolata még igen sokáig fog az íróasztalokon érlelődni. Ugyde a társadalomnak már is vannak kötelességei, az egyes zárt érdekesoportoknak máris öntudatos munkát kell végezniük, hogy fennmaradásukat az érvényesülésért folytatott küzdelemben biztosítsák és hogy a talajt a jövő színműre előkészítsék.

Ami pedig általánosságban igaz az egész társadalomra, — elsősorban és fokozottan igaz az iparos osztályra, különösen a kézműves iparra. Az iparoselem parlamenti képviselője ugyanis a jelen viszonyok között jámbor óhajtnál nem egyéb. A nagyipar ugyan a maga tökéletes fölényével még csak kiverekszik néhány mandátumot, de a kézműves osztály, mely pedig számra épp úgy, mint gazdasági súlyra rendkívül jelentékeny, sohasem tudott oly kompakt egységet alkotni, mely a választási mérleg serpenyőjét javára billenthetné volna. A multban tapasztalhattuk, hogy valamely politikai pártnak hűséges zászlóvivői voltak a kézművesiparosok, de csupán mint voksok számítottak, anélkül, hogy egyetlen kézműiparos is mandátumhoz jutott volna, vagy hogy az iparosság által támogatott politikai párt szükségét érezte volna, hogy programját iparmentő és iparfejlesztő tartalommal töltsék ki. Mire vezetett mindez? Semmi másra, mint a kézműipari lerongyolódására, a kézműipari érdekek háttérbe szorítására.

Az újabb időkben növeli a bajt, hogy nemcsak a parlament nem védi, hanem a mindenkor kormányok is elhanyagolják, mert nem is ismerik a kézműesség fontos gazdasági és szociális ügyeit. A kézműves élelem még abban a minimális támogatásban sem részesül, mely egykor gép- és pénzügyekben, a szakképzés fejlesztésében és a közszállításokban való részletezésben nyilvánult. Ily viszonyok között aztán éppen nem tulzást annak megállapítása, hogy az összes társadalmi osztályok között a kisiparos-osztály ma a legmagyaragvottabb mostoha gyermek.

Szomorú és vigasztalan állapot ez, különösen nálunk, valamint mindazon országokban, ahol a gyáripár még nem eléggé fejlett s ennél fogva a kisipar a nemzeti termelésnek igen fontos tényezője. Fejlett ipari kultúrájú, nyugati államokban talán napirendre lehet térni a nagymultu kézműipar pusztulásán, de nem úgy nálunk, ahol minden egyes megszűnt kisipari műhely érzékeny vesztesége a különben sem nagy arányú ipari produkciónak.

(Folyt. köv.)

Az őszi és téli évad
kabál- és öllönyszövel
bélésárúkat
újdonaságait valamint
a legminimálisabb haszonnal kalkulálva, szigorúan szabott árak mellett, megkezdő olcsón árúkat a szoliditásáról elismert,

SZÉKELY
posztóáruház
S.r. Avram I. (Kossuth-u.)
5.

Szajvizek, fogpiszták, fogszappanok, a legjobban angol, francia és német gyárak készítményei kaphatók **Savoly illatszertár.**

Adóhatralék és adófizetés

Ilyen címen jelent meg a „Nagyvárad” 1. évi november 1. számában egy igen talpra esett közlemény „Nyit kérelem Iliescu pénzügyi adminisztrátor urhoz” Stern Soma kereskedőtől, az összes adófizetők nevében.

Épen a napokban akartam felújítani a „Nagyvárad” 1. évi január 18-iki és május 4-iki számában „Panaszoknak az adófizetők” és „Adózók és tisztviselők” című közleményeimet, mert mi — úgy adózók és tisztviselők elmondhatjuk, hogy a modern kornak csakugyan meg nem felelő pénzügyi bürokrácia valósággal tarthatatlan.

Azonban már előre is jeleztem kell, hogy Iliescu adminisztrátor ur a mi emberünk, mert az egységes adókönyvre és egységes adókönyvecskére vonatkozó javaslataimat teljesen magáévá tette s azt Mihailcanu inspektorának tanulmányozás végett még folyó év július havában komoly megfontolás felsejűzésével átadta.

Jól tudjuk azonban, hogy a kistisztviselőtől származó ilyenféle javaslat, a mely a köz javára szolgálhat, lent a minisztériumban süket fülekre talál; épen azért még volna alkalma az igen tisztelt adófizető közönségnek, hogy a kereskedelmi és iparkamara útján tegyék szóvá illetékes helyen a mai tarthatatlan állapotokat, de ne csak panaszkodjanak, hanem terjesszék fel az egységes adókönyv és egységes adókönyvecske mintáját, a melyek segítségével azonnal lehet segíteni a bajokon.

Nem lesz szükség akkor sem forgalmi adó sem 4%-os személyzeti fizetések utáni adókönyvecskére, mert mindent pótol az egységes adókönyvecskére.

Nem lesz szükség akkor az adóhivataloknál a 15—20 féle adó, taxa, hírség stb. főkönyvekre, mert mindent pótol az egységes adókönyv.

Már tizenhárom év óta hangoztatom, hogy bele fulladunk a főkönyvek százféle rubrikáinak labirintusába. Legyen az a főkönyv egyszerű és világos, hogy az adózók is megértse. Legyen a főkönyv személyszámok szerint berendezve, mint a bankoknál a folyószámok és ugyanilyen mintára az adókönyvecske kiadandó az adózóknak.

Tessék az államnak olyan szakképzett és jól fizetett tisztviselőket alkalmazni, kik a fentemlített egységes adókönyveket és egységes adókönyvecskéket pontosan vezessék. Könyveltek el az adókövetés egy hónap alatt és könyveltek el a befizetés az nap, amikor az adófizetők adókat leróják. Tessenek csak igen tisztelt szakemberek figyelemmel kísérni, hogy mily nehézkes a mostani rendszerű bürokratikus főkönyvek vezetése és lezárása ott, ahol 6—8 ezer adófizető van. Példa erre a mult évi adókönyv, mely még most sincsen lezárva, pedig már 2 hónap óta 10—15 ember dolgozik rajta.

Igen tisztelt adófizető közönség!

Iliescu adminisztrátor ur felhívására szerkesztettem meg az egységes adókönyvet és adókönyvecskét, még folyó év június havában s az illetékes helyre lett feltérjesztve. Így tehát nincs más hátra, mint már említettem a kereskedelmi és iparkamara közbenjárása ez ügyben az adófizetők és az államkincstár jól felfogott érdekében.

Hiszen épen arra vártam, hogy az adófizetők közül mikor fog valaki felszólalni az adófizetés és adószámvitel nehézségére és tarthatatlanságára vonatkozólag.

„Mílliókat emészt fel a bürokratizmus” címen már a Brassói Lapok 1. évi június 13-iki számában vettem fel ezt a fontos ügyet; azonban egyetlen egy, pénzügyi adminisztrátia sem foglalkozott vele, csupán a lepszerszerítő ur bővíttette ki ily formán a címet: „egyszerűsítik az adószámvitelt.” (a holdban.) „A mai rendszer százmilliókat emészt haszonlatlanul s az adófizetők mellett tönkretesz a tisztviselői kart is.”

Miért van tolongás az adópénztáraknál?

Azon csodálkozom, hogy három év alatt még senki sem hívta fel az illetékesek figyelmét arra, hogy a forgalmi-, luxus- és személyzeti (fix fizetések utáni 4%-os) adó havonkénti befizetése, mely óriási tömeg munkát okoz annak a két adóhivatalnál levő 8—10 szaktisztviselőnek.

A két adóhivatalnál havonként háromszor olyan csekély összegű befizetési tétel van, melynek negyedévenkénti befizetése is elegendő volna, ez által évenként 24 ezer Declardációval kevesebb

bet kellene benyújtani, a kis adófizetőknek sem kellene 1—2 óráig tolongani az adópénztáraknál. A lélelítésért szolgáló tisztviselőknek nem kellene egy évben huszonegyezer befizetésről „Chit” kiállítani és 24000 nevet, lakhelyet, összegzetéket számolni nyugta könyvbe írni, naplózni és könyvelni. Ezt minden embernek be kell látni, hogy milyen idő és nyomtatvány címen mily óriási összeg takaríthatna meg az állam és az adófizető közönség.

Van azonban a forgalmiadó befizetésnek egy egyszerűbb módja, általában véve semmi más nincs a fél éves declarációra, szerkesztettem egy negyedikes mintát, mely teljesen megfelel annak mennyi adók befizethetése. A banl pedig minden adófizetésnél lejre kerekítendő a millió mindennap egy órát takaríthatnánk meg a munkénti száz és száz összegnek az összegezés és számadásánál.

Kisiparosok, kiskereskedők, kiknek havonta 200 leien aluli forgalmi adójuk van, bátran lehetnek tehát a fentiek értelmében orvoslók kereskedelmi és iparkamarához, hogy ne horgoként, hanem negyedévenként fizethessék adójukat.

Széles Károly

pénzügyi számtan

gyetlen kísérlet
MÉGGYÖZHETŐN
ARRÓL, HOGY A
„TUNGSRAM”
IZZÓLÁMPA
EGYESÍTŐ MAGÁBAN
EGY TÖKÉLETES
MODERN FENYFORRÁS
ÖSSZES ELŐNYEIT!

HÓCIPŐ és KALUCSN
legjobb minőségben
REICHARD DEZSO
cégnél kapható.

„Hó fehérke”
áruházban Sas-palota
Piața Unirii (Szt. László-tér)
10 napig rendkívül
olcsó harisnya vásá

170 Leies női flor harisnya 65—85 Leie
250 Leies férfi flor harisnya 100 Leie
130 Leies férfi flor sokni 68 Leie

KEPES ELEK

orvosi kötszerész, Sas-passa 20. sz.

Szájt kő-

szátményű sérvköltök, hásköltök

speciális kötszerek, női és férfi övszer

A NAGY CIPŐELÁRUSÍTÁS!
GONDA TESTVÉREK Cipőáruházában Bulv. Regele Ferdinand

vevőink egyenes kívánságára meghosszabbították, hogy ezen kedvező alkalmat mindenki kihasználhassa. — Túlhalmozott raktár miatt az összes raktáron levő női-, férfi- és gyermekcipőket minden elfogadható áron elárussítjuk. — Wimpasslingi hó- és sárslipők legjobb minőségben.

Viz kellene a magasabb helyeken

Hogy az újságban a sok cikket olvasom arról, hogy milyen drága lett a víz, hát eszembe jutott, hogy legrágább a víz annak, akinek nincs és mégis fizet érte. Azt mondja nekem az asszony, te János (mert így hívnak kérem alászan) te vagy az oka annak, hogy nincs víz a háznál, mert minnek építetted a házatad ez előtt husz évvel olyan magas helyre, ahova elfárad a víz, mire felér, hát inkább el se indul.

Pedig becsület szentségemre mondom, már nagyon örültem nemrég, hogy végre nekem is lesz vizem. Olvastam, hogy a vízvezetési urak új óriási gépeket vásároltak, hogy a harmadik emeleti lakásokban, a Nilgész-telegen, meg egyéb magas fekvésekben is legyen víz végre-valahára. Be láttam, hogy igazságtalanul támadják a nagyságos főmérnök urat, hiszen gép nélkül ő sem tud vizet hajtani, csak nem ki-vánhatják tőle, hogy a két kezével vigyen itókat az embereknek, vagy — isten adj csudát — holmi repülő-járművön szállítsák hozzánk a vizet. De hát végre beállították a fene nagy gépeket, képelem, milyen behemót kerekai vannak, hiszen millióba kerültek, el is durrogtak az avatási ünnepen a pezsgőspalackok, amit én tiszta szívből kívántam az urak egészségére, mert hát azt reméltem, hogy ennyi sok gépből nemcsak pezsgő, de tiszta víz is fog fakadni.

De hát reményeimben megesalatoztam. Törtém én rajta eleget a fejemet, mi lehet az oka annak, hogy a gépek megvannak, de a víz csak nem ér fel most se az én szegény viskóimig. Mondom az asszonynak, te feleség, hátha nem jök azok a gépek, hátha vagy nem olyan gépet rendeltek, vagy nem olyat szállítottak, mint amilyenre szükség volt. Vagy — ejnye — milyen bolondságok jutnak az eszembe — talán csak nem azért vásároltak gépet, hogy azt mondhasák: fizestek több pénzt a vízért, mert kell a pénz ezekre a nagy gépekre.

No hiszen kaptam is az asszonytól. Hogy így, hogy úgy, te János, neked egyszer csakugyan meg fog gyülni a bajod az urakkal. Mit tudod te az okos emberek dolgát. Azt mondom én neked János, hogy hallgass, mert inkább éjjen el a hazunk, ha tűz üt ki, víz híjján, mintsem hogy egyszer a te dohogásaidért kőterbe juss. Ha milliókba került is a gép, te ahhoz csak pár száz lejt adtál, azért pedig nincs jogod fecsegni.

Be is huztam a nyakamat, hogy így leckéztetett az asszony. Igaza is van. Mi lenne ha a sok ezer ember, aki mind csupán pár száz lejjel járult hozzá a milliók gépek árához, elkezdene valamennyi kibálni. Még csak az kellene. Nagyon megzavarná a tekintetes urak nyugalmit, a mely nélkül pedig éretünk dolgozni nem tudnának.

Nagy János,
adófizető polgár.

A bukaresti magyar leánypiacon

Ahol a leányokat adják, veszik, cserélik

Bukarest, november hó. (A Nagyvárad tudósítójától.) Bukarest felett a legszebb őszi ragyog, valósággal nyári meleg van és még késő este is könnyű nyári ruhában járnak az emberek. Az idei őszi biztató meleg napsugarai kergetik a mindjobban közeleget telet és a Sossze nyilegyenes platánsorairól pereg a sárgult falevél az őszi verőfényben sütkérező emberekre.

A Calea Victorián egymást érik a pompás autók, fogatok. Ezer csoda, hogy súlyos szerencsétlenségek nem történnek itt naponta. Külön figyelembe kell venni, hogy a Calea Victoria némely helyütt nem szélesebb, mint a nagyvárad Str. Vlahuta (Szent János-utca). És itt bonyolódik Bukarest élete, mindent megtalálunk a Calea Victorián, üzleteket, partklubot, kávéházat, cukrászdát, szállodát, nagyáruházakat, itt van a Nemzeti Színház, koncert-termek, minden, minden és az utca nem szélesebb 8—10—12 méternél.

Bukarestben, úton-útfélen magyarszót lehet hallani. Vannak már magyar éttermek, kávéházak, ahol nemcsak magyar ételeket lehet kapni, hanem erdélyi magyar pincérek szolgálnak fel. Legjellegesebb kávéház a Str. Sarindár-on lévő Alhambra, amely arról is nevezetes, hogy itt van

a modern leányvásár, itt szerződ-
tetik az artistákat a szélrózsa min-
den irányába.

Tarkább, színebb tömeget még seholsem láttam, mint az Alhambra-kávéházban. Fekete és fehérbőrű artisták, artistanők tárgyalnak az impresszáriókkal, minden nemzet artistái képviselve vannak. Sajnos, magyar nő kerül legtöbb a piacra. Megfigyeltem, hogy a balkáni éjszakai lokálok nőszükségletének kilencven százalékát a magyar nők adják. Nem erdélyi magyar nők, hanem magyarországiak, akik szegényesen, egy szál ruhában jönnek Bukarestbe és innen viszik őket cifrán felöltöztetve az impresszáriók Konstantinápoly, Szófia, Drinápoly, stb. bájjaiba.

Minden artistanőnek — amelyik már beérkezett — szédítően pazar toalettjei, ékszerei vannak. Bukarest rózsaszínű mámorba uszít és az élő húst sehol úgy meg nem fizetik, mint itt. Az elegancia dolgában a francia artistanők vezetnek. Őket utánozzák kolléganők és eleganciában mesterségüket híven jellemző toalettekben a magyar artistanők következnek.

Angol, olasz, szeb, spanyol és bulgár nők, egyiptomi kígyótáncosnők, néger és tűznyelő kínai nők, ezek adják az Alhambra-kávéház törzsközönségét.

Váradon is megfordult artisták Bukarestben ma jómódu emberek. Vili, a partnérnőjével 45 ezer lejt táncol össze egy hónap alatt. Vili a leg-hangosabb tagja az Alhambának. Mindenkint tegez és büszkén mutogatja briliánsgyűrűjét, amelyről legendákat beszél az éjszakai lokálok népe.

Minden artistanőnek legalább két kutya-ja van és mind elhozza a különböző fajtájú ebeket a kávéházba. A sokat emlegetett budai kutyavásáron korántsem lehetett olyan kutyavásár, mint a bukaresti Alhambában, ahol uzsonna-kávét kutyavonítás nélkül el sem lehetne képzelni.

Bukarestben van szerződésben Ujváry Károly, az ismert pesti kabaré-komikus, dr Ferenczy Károly és felesége: Szász Ilona is. Ugyancsak Bukarestben van R. Margit is, aki annak idején a Félix-fürdői karambolnál sérült meg súlyosan, barátja, a bécsi kereskedő pedig ott halt meg a romok alatt. Azóta R. Margit már új, gazdag baráttra tett

szert, a Félix-fürdői szerelem és a halott szerelmes el van feledve, a szomorú végű fürdőzésre már alig akar emlékezni a kis osztrák leány. Eltagadná szívesen kiletét, csak akkor kezd beszélni, amikor látja, hogy ismerjük egymást és a tagadással nem lesz semmi haszna. Igaz, azzal se, ha beszél.

Nagyváradot Olga, az egykori cukrász-kisasszony és a széke Rózsi képviseli. Ők tüntek fel, de a sötét jelentéktelenségben is sokan kalandoznak. Csütörtökön tizenöt budapesti leányt vittek Konstantinápolyba. Egyelőre még nem látszik rajtuk semmi az eljövendő démonokból. Kopott kabát, viselt ruha van mindegyiken. De formás a lábuk s ha most még ferdére taposott cipő is van rajtuk, majd kiöltöznek Konstantinápolyban. Csak magyarul beszélnek, egy fillér nélkül érkeztek Bukarestbe, az impresszárió karmai között vannak. Az fizeti ki helyettük az elfogyasztott kávét is, testük-lelkük már el van adva annak, aki legtöbbet ígért.

Tudják hova viszik magukat — kérdezzük.

Igen — feleli egy mély tűzű, dióbarnaszemű leány — Konstantinápolyba, variétébe. Táncolni tudunk és egyszer el kell valahol kezdeni. Szegények vagyunk, férjhez nem mehetünk, így munkánélkül könnyen megélünk.

Szülei élnek — kérdezzük.

Özvegy édesanyám és tízéves öcsém maradt otthon. Apám köztisztviselő volt, meghalt, nyomorgunk. Pesten nem tudtunk barátot szerezni, azért jöttek máshova...

Hány éves maga, hogy ilyen különös nézetei vannak az életéről — szólnak közbe.

Tizenkilenc. De már egyet megtanultam: hiába keresem az élet célját, mint szegény leány előbb-utóbb úgy is el kell buknom. Tudom, hogy egész életem telve lesz megalázkodásokkal, de engem oda jelölt kja sors, ahol a keresztet kell cipelni... Vagyunk így sokan...

Egy fezes ember jön értük, elmentek az impresszárióval együtt. Utaznak messzi idegenbe a testüket árulni, tizenöt budapesti leány és mind keresztet érez a vállán, de pénz kell otthon, mert az öreg szülők éhen halnak. Most kamatoztatják a zongora és táncstudásukat, pénzt, gazdag ruhákat szereznek a levantei éjszakák füstös, fertőzött lokáljaiban, de a kereszt mindig ott lesz a vállukon, úgy, mint ahogy most érzik.

Vagyunk így sokan, várjuk, mikor roskadunk össze a kereszt alatt...

(b. gy.)

Női kabátok és ruhák

elegáns kivitelben a legutányosabban

Hevesi áruházában

Strada Nicolae Jorga — Zöldfa-utca.

Olcsó árak!

Állandóan férfi és női fehérneműk, finom francia és közöpl csipkék, hímzések, harisnyák, kesztyűk, szveterok, schálak, reform nadrágok, jumper pamutok és rövidárak.

LONDON

Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut 10. Stern-palota

Houbigant, Roger et Gallet, Piver stb. francia gyárak készítményei, a gyárak által előírt eredeti árban kaphatók **Savoly illatszertár**

Ha elegánsan akar öltözködni, keresse fel **HERSKOVITS** elsőrangú úri szabó üzletét. Str. Gen. Mosolu (Mezey Mihály-u.) 7.

Harisnyák, keztyűk, selyemsálak, nyakkendők nagyválasztékban **Szenszki Miklós** divatáru üzletében 1650 Sas-passage

MARKOVITS JÓZSEF kelengye, fehérnemű és béke-minőségű cérnavászon lerakata **Megnyílt! Strada Ciorogariu (Uri-utca) Nyiri-ház. Megnyílt!** Az árak olcsóbbak, mint bárhol. Kérném a nagyérdemű közönség szíves meggyőződését.

Akik Romániában ma legtöbb magyar könyvet olvasnak ...

Látogatás a belügyminisztérium sajtóosztályán
— Nem cenzura, csak sajtófőnökség

Bukarest, október hó. (Kiküldött munkatársunktól.) A magyar könyv nem valami kapkodott portéka ma Romániában és — sajnos — a könyvvel való szám ma nagyon alacsony percentig bukott. Természetesen ennek elsősorban az az oka, hogy a könyvek ára ma olyan magas, hogy normális keresettel bíró ember nem is gondolhat könyvvásárlásra. De csökkentette az olvasók számát a gazdasági válság másik következménye is. A mindennapi kenyerért ma sokkal jobban meg kell dolgozni, mint valaha is és az életküzdelem elveszi az emberek idejét és kedvét az olvasástól.

Elvette az olvasó kedvét egyideig az is, hogy a budapesti piac új kiadványai a határzár következtében nem juthattak el Erdélybe. Esztendő után a kormány engedett szigorú magatartásából és ma már a legtöbb új magyar könyv néhány formáság után eljut a romániai olvasóhoz is.

A belügyminisztérium sajtóosztálya ...

A bukaresti belügyminisztériumnak, hasonlóan a nyugati államokéhoz, jól szervezett sajtóosztálya van.

A belügyminiszteri palota földszintjén vannak a sajtóosztály helyiségei. Könyvekkel, folyóiratokkal és hírlapokkal tuzsufolt szobák. Az asztalokon mintaszerű rendben meglehet találni Románia minden újságját, szemléjét, folyóiratát, könyvét. De nem hiányoznak a pesti és magyarországi lapok sem. A sajtóosztály állandóan figyelemmel kíséri a külföldi sajtót is és tájékoztatja a kormányt minden Romániát érintő hírről. Az összes sajtótermékekről pontos nyilvántartásokat vezetnek.

A sajtóosztály főnöke.

A sajtóosztály legfőbb ura tulajdonképpen Tatarescu kisebbségi miniszter, de a tényleges vezető Riulet Costantin belügyi osztályfőnök. Riulet nyugati műveltségű, európai látókörű ember, aki páratlan tudással és körültekintéssel vezeti a sajtóosztályt.

Természetesen a hatalmas apparátus nem tudna működni, ha nem volnának ügyes, intelligens főtisztviselők. Itt mindenki tud magyarul és mindenki állandóan olvas. Dr. Suciu János, Radu Dumitru, aki most a kisebbségi osztály főnöke, Nobilescu Dicnise, Valeriu Tecontia, Ludovic Leist és Vintilla Rusu-Sirianu egyenként művelt, egyetemi képzettségű emberek, akik meglepő alaposan ismerik a magyar irodalmat.

A könyvellenőrzés ...

Ők olvasnak ma legtöbb magyar könyvet Romániában. Mert a kormány szabaddá tette a magyar könyvek behozatalát, de előbb minden egyes könyvet a belügyi sajtóosztály egy főtisztviselője elolvas, nincse a könyvben államellenes tendencia. Az így ellenőrzött könyvet aláírásával szignálja és bevezetik abba a katalógusba, amely a behozható könyvek névsorát tartalmazza.

Ezeknek a könyveknek a jegyzékét elküldik a határállomásokon működő cenzura-osztályokhoz és az ország könyvkereskedők szervezeteihez. Eddig több tízezer könyvet olvasott már át ez a néhány ember és így lehetővé tették a magyar könyvek akadálytalan behozatalát.

Információs osztály ...

E mellett a sajtóosztály kiad esetenként egy könyvismertető információs lapot. Ebben benne van rövid kivonatban minden fontosabb hír, amely a romániai sajtóban megjelent. A tájékoztatót megkapja minden miniszter, államtitkár (director-

general) és osztályfőnök, akik így alaposan tájékozódhatnak az eseményekről.

A sajtóosztály működése igen fontos és nagyjelentőségű. Különösen a kisebbségi sajtóra fontos, ezeknek az uraknak a jóakarata és ahogyan mi egyenként ismerjük őket, bizonyosra vesszük, hogy ez a jóakarat nem fog hiányozni ...

(f. s.)

SARCIPÓ
HOCIPÓ és TORNACIPÓ
prima gyártmányú dus választékban reklam árban kapható
HAAS LIPÓT

Linoleum üzletében, Bulev. Reg. Ferdinand 5.

Nagy elárusítás

óriási raktár miatt **téli kabát-szövetekben**, öltöny és felöltő szövetek legolcsóbb árban.

HAVAS és GRÜNFELD
posztóáruház, Avr. J. (Kossuth)-u. 8. — Címre figyelni!

Uri szabó

üzletében a legelőadásabb ruhák készülnek. Őszi-angol szövet különlegességeim nagy választékban megérkeztek.

HACKMAYER, Avr. J. (Kossuth)-u. 2

Gyermekruhák, női aljak és bluzok
nagy választékban, legolcsóbban

„MODEL”
áruházban, Str. Vlahuta (Szt. János-utca) 6 szám

Nagyságos Asszonyom!

Ha különleges női divatárura

selyem, csipke, szalag, barsony és női ruházatokra van szüksége, úgy azt kizárólag a

Szilágyi-cégnél

Bul. Regele Ferdinand
3 sz. szerezzeti be.

Divatujdonosságok
naponta érkeznek.

Kabátra való selyemujdonosságok nagy választékban

Megkezdődött

Eredeti angolszövetek árusítása

Dayral & Tauber Ltd.
londoni cég lerakatalában

Double, átmeneti, télikabát, öltöny-szövetek

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

Avram Iancu (Kossuth-utca 1. szám)
Sas-palota. Cégre figyelni!

Vasárnapi szórakozás!

A **DOROTHEUM** (Premontrei Gimnázium) vasárnapi árverésén eladásra kerül

1 valódi kis perzsa bunda 9000 lei
1 paliszander ebédő . . . 30000 lei
remek antik butorok,
ékserek,
festmények,
rég. po-cellának 20 leitől
rég. poharak 50 leitől.
Könyvek, disztárgyak és más rengeteg apróságok.

Az árverés pontosan 10 órakor kezdődik!

Eladó Váradszöllősen

Temető-utca 105. szám alatti **lakóház**, amely áll 4 szoba, előszoba, konyha, kamara, fürdőszoba és gazdasági épületekből. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonosnál.

ESŐERNYŐ legolcsóbb a készítőnél
ROSENBERG TESTVÉREK

N. Iorga (Zöldfa-utca) 8. — Betűzés gyorsan készül

Megjött! **OLCSÓ SZÖRME** Megjött!

„RECLAMA” ÜZLETÉBEN
Avram Iancu (Kossuth)-utca 18. sz.

Iroda vagy műterem
részére alkalmas világos helyiség azonnalra kiadó
Kurländer és Ullmann r. t.

Megnyílt! **Fóris és Társa** Megnyílt!
új modern cipő szalonja
Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 23. sz. árn
Elvállaljuk férfi és női **luxus cipők** készítését a legszebb kivitelben. Javításokat gyorsan eszközölünk

Schwartz Lajos uriszabó, Ep. Ciorogariu (Uri)-u. 1.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Mi történt a bihardiőszegi csendőrlaktanyán?

A bihardiőszegi csendőrbatalyon bűnlajstromát veszi sorra most a bíróság. A tárgyalás első napja befejeződött és most már teljes képben kibontakozik a néző előtt az egész megrázó panoráma.

Kis kacsá fűdik...

A diőszegi véres tragédiát egy kis kacsá eltűnése robbantotta ki. Bonis Jutiskától elloptak egy rucát. A nyomok a Kocsisék háza felé vezettek, a csendőrök halálra kínozták az öreg embert. Lehet, hogy Kocsis lopta el a rucát. De azt vallotta, hogy elengedte. Ráeresztette a vizre. A kis kacsá boldogan fürdött a sima patakon, de miatta elpusztítottak egy emberéletet a megköttyösödött emberek...

Kocsis Imre, a megölt fia.

Péntek este a tárgyalás az ötperc szünet után folytatódott. A következő tanu Kalmár József községi rendőr. Nyílt, becsületesarcu ember. Bihari kiejtéssel beszél:

— Ezen a reggelen, — így mondja, — beharangozáskor, mert vasárnap volt, jön egy csendőr, hogy menjek az őrsre. De nem mentek mindjárt, mert „publikációt” kellett tartani. Amikor a dobolást elvégeztünk, akkor mentem a csendőrségre. A folyosón lettem a Kocsis Imrét. A fejét a két ökle közébe szorította.

— Hol jársz itt Imre?
De jött az őrmester úr:

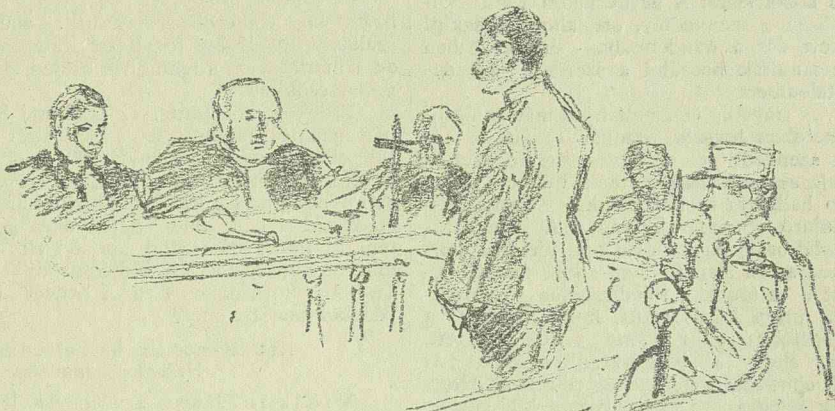
— Ne azt kérdezze, csak jöjjön velem!

— A kertbe mentünk. Egy fatörzshöz ült az öreg Kocsis.

— Hogy van szomszéd úr?

Az őrmester úr azt mondja Kocsisnak: — Ne azt mondja most, hogy van, hanem igaz-e, hogy lopott. A Bonis Juliska rucáját, meg másoktól tyúkot! Beismeri?!

Az öreg Kocsis csendesén azt mondta, hogy beismeri. De csak dülöngőzött a fájdalomtól. Az összes haja a halántékán véres volt.

Gaborian őrmester a bíróság előtt.

En meg a férjem adtuk át az öt darab ezrest

Balogh Ferenc a következő tanu. Hentes-ségéd Bonis Juliska üzletében. Elmondja, hogy őt is felhívták a csendőrségre. Előbb elküldték, nézze meg a vizet, nincs-e ott a ruca, mert az öreg Kocsis azt mondta, hogy a vizre eresztette... Nem volt ott a ruca. A csendőrségen az öreg Kocsis előtte is beismerte a lopást. De véres volt a feje.

Tanu arról is tud, hogy dr. Gonosz orvos nem volt jó viszonyban Gaborian őrmesterrel és ráakarta csődíteni a felut. Az orvos szerepe csak a tárgyalás későbbi során fog kiboncolódni.

Elnök ezután kijelenti, hogy a Kocsis-ügy tanukihallgatásai ezzel befejeződtek.

Szarka István bihardiőszegi földbirtoke a következő tanu. Amerikában járt, intelligens ember. Elmondja, hogy 1924. február 8-án a felesége testvérének a fiát

Erre én is megkérdeztem:
— Öreg úr a tavaszon elveszett két nagy libám, csak nem maga vitte el?

— Azt már nem.

— Nem is azért mondom, dehát...

Azután én hazamentem ebédelni. Akkor már hallottam, hogy az öreg meghalt az őrsön.

Elnök: Igaz-e, hogy részeges volt az öreg?

Tanu: Hát részegen a háború előtt óta nem láttam, de mindennap megkereste a bodegát.

Gellért Sándort a csendőrök letartóztatták, mert a csendőrök a kertjében a szénaboglyában elrejtve találtak egy fegyvert. Később a nyomozás bebizonyította, hogy a fegyvert Gellért egyik haragosa rejtette a szénába bosszúból és az is írta a névtelen levelet a csendőröknek.

Gellértet felvitték a csendőrségre. Mikor felmentek érte, hogy kiszabadítsák, Gaborian őrmester erre csak ötezer lei ellenében volt hajlandó. Viisszamentek, a felesége magához vette a pénzt és vele meg a Gellért feleségével együtt felvitték és leolvasták az őrmester kezébe. Erre este elengedték Gellértet.

Szarka István felesége is hasonlóan val.

— En meg a kedves férjem, meg a Gellért felesége vittük fel a pénzt és leolvastam az öt darab ezrest az őrmester úr kezébe.

Szarkáné a Gellért feleségétől hallotta, hogy az urát a csendőrségen bántalmazták is.

Gellért Sándorné roppant bőbeszédű, de sohasem felel a kérdésre egyenesen. Ő is elmondja a már ismert részleteket.

— Bántották is az uramat. Amikor az őrsre mentünk már az utcán hallottam a jajgatását. — Őrmester úr eltört a kezem! — Mikor bementem, arca a földre borulva feküdt. Amikor kiszabadult hetekig megfeküdt. Többször fájalta a hátát, mint nem...

A következő tanu Lakatos (Rézműves) József elmondja, hogy ok nélkül fogvatartották és Tataru sergent bántalmazta.

Ezután a tárgyalás folytatását hétfő délelőtre halasztotta el a bíróság.

APOLLÓ MOZGÓ

Ma, vasárnap először

EGY FIUNAK A FELE

a legszebb Mikszáth novella filmen, 6 hosszú felvonásban.

A főszerepekben: Mattyasófszky Ilona, Kürthy Teréz, Lukács Pál, Vendrey F., Ujváry L. és a váradi születésű Bary ikrek.

Ezt megelőzi egy kitűnő Cameo burleszk

A kocavadászok

Különleges kabátok, kostümök, ruhák, blusok, aljak, legújabb szövetek, selymek, bársonyok, plüsheők, tulhalmozott raktár folytán minden elfogadható árért kiárussítatnak.

SPITZER, Bw-dul Regele Ferdinand 3. szám.

Figyelem!	Női és férfi	Figyelem!
Férfi ingek, nyak-kendők	Harisnyák, Keztyűk	Leszállított olcsó árakban.
NEUMANN		
Száda General Moşoiu (Kerl-ufca) 1. szám		

Szándékos emberölésért indul eljárás Sztupár Traian ellen

Kihallgatták a vizsgálóbíró előtt és nem folyamodott fel az előzetes letartóztatásért — Vidikának kétszázezer leies kártérítési pert indítottak Sztupárék ellen

Pénteken impozáns részvét mellett temették el a meggyilkolt Hidegkuti Jánost, a Törökországos nevű birkózóját. Több mint tízezer ember kísérté el utolsó útjára a fiatal atlétát, akinek szörnyű tragédiája még mindig lenyűgözve tartja a város közönségét. A periferiákon izzik különösen a szenvedély, ott ahol Hidegkuti lakott és a mindennapos érintkezésben megtanulták becsülni a szerény, csendes fiatalembert.

A tragédia elnémult hőse már az őszi temetőben fekszik, Sztupár Traian, a másik szenvedő fél az ügyészéi fogházban várja az igazságszolgáltatás ítéletét. Tegnap hallgatta ki dr. Palánkay Károly vizsgálóbíró Sztupár Traiant. A kihallgatás másfél óráig tartott és a btk. idevonatkozó paragrafusai alapján nem adtak felvilágosítást a sajtónak a kihallgatáson történtekről. Annyi kiszivárgott, hogy Sztupár a vizsgálóbíró előtt olyan vallomást tett, mint ahogy a „Nagyvárad” munkatársának elmondta a gyilkosság részleteit. Hogy csak felelősségre akarta vonni Vidikánét és csak akkor vesztette el önuralmát, amikor a késsel játszadozó Hidegkuti ütlegelni kezdte feleségét.

Azt is tisztázták végérvényesen a vizsgálóbíró előtt, hogy Sztupár kés nélkül ment oda Vidikának sátorához és Hidegkútát saját késével szúrta le.

Ezzel az előre megfontolt szándék is elesik,

amelyet különben teljesen tisztáztak már a rendőri kihallgatások során. A vizsgálóbíró előtt azután az összes motívumok tisztázódtak Sztupár mindenre kiterjedő, őszinte vallomásaiban.

Dr. Palánkay vizsgálóbíró Szombaton csak Sztupárt hallgatta ki. Sztupárné, valamint a tanúk kihallgatása ezután fog megtörténni. A vizsgálóbíró a kihallgatás végzetével kihirdette Sztupár előtt az elő-

zetes letartóztatásról szóló végzést és elrendelete a vizsgálat bevezetését, azonkívül tudtára adta azt is, hogy

a btk. 272. szakasza alapján szándékos emberölésért fogják felelősségre vonni.

Szándékos emberölésért a btk. említett szakasza 10—15 évi fegyházra irányoz elő, de a büntetés erős felindulás esetén lényegesen csökken.

Erdekes momentum az is, hogy Sztupár nem folyamodott fel a vizsgálati fogás ellen, hanem megnyugodott abban. Ezzel is dokumentálva azt, hogy a vizsgálat gyors lefolytatása elé különböző feltételekkel nem akar akadályokat gördíteni és minél hamarabb bíróság elé akar állni. Sztupár védőügyvédjének dr. Lázár Aurélt és dr. Erdélyi Szévért ügyvédeknek nevezte meg.

**Kétszázezer leies kártérítési per
Hidegkuti Jánosért**

Vidikán János, a meggyilkolt Hidegkuti mostohaapja képviselőjében dr. Grossmann Samu ügyvéd 200 ezer leies kártérítési keresetet indított Sztupár Traian ellen Hidegkuti János haláláért. Kegyetlenül hangzik, hogy egy virágzó fiatal ember életéért pénzt követelnek, meghatározott összeget, kétszázezer leies Hidegkuti életét szülei szempontjából pénzbeli értékben felbecsülni leheretlen. Igaz viszont az is, hogy Vidikának egyetlen, kegyérkereső fiukat vesztették el Hidegkuti Jánosban, öreg napjaik életét reményét, mindenüket. Ha ezt tekintjük, akkor a kétszázezer leies kevés, nagyon kevés ahhoz, hogy öregségük gondtalanságát is nyugodt megélhetésüket is biztosítsák Vidikának.

A véres tragédiából keletkezett polgári per is kivételes érdeklődésre tarthat számot.

Grozavescu váradi koncertjének műsora

A világhírű román tenorista erdélyi hangversenyei iránt már is olyan meglepően nagy az érdeklődés, amilyenre ritkán volt még példa akkor, amikor még közel tíz nap választ el a hangversenyteremtől. De aki mostanában bécsi, vagy budapesti lapokat olvas, rájön, hogy hasonló a helyzet Budapesten is. Váradi hangversenye után néhány nappal a magyar királyi Operaház vendége lesz Grozavescu, akiről az új idők Carusojaként emlékezik meg a pesti sajtó. Budapesti és bécsi sikereinek legérdekesebb és legértékesebb megnyilvánulása, hogy amerikai útja előtt európai koncert-túrára akarták szerződtegni, azonban csak Londonban és Párisban fog hangversenyezni. Ezek a koncertjeim ugyanazzal a műsorrall lép fel, mint a váradi hangversenyen. Grozavescu műsorát ma táviratilag Parlagi igazgatóval ekkép közölke:

1. Giordanó: Fedora. (Nagyária.)
2. Puccini: Bohémek. (Elnézem Páris...)
3. Mayerbeer: Afrikai nő. (Land so wunderbar...)
4. Leoncavallo: Bajazzók. (Lache Bajazzó.)
Szünet.
5. Verdi: Aida. (Celeste Aida...)
6. Wagner: Meistersinger. (Preislied.)
7. Goldmark: Sába királynője. (Ezählung von Assad.)

Jegyek naponta d. e. 10—1 óráig a Katholikus Kör pénztárában.

* Meinl-féle pergelt kávé naponta frissen kapható csak a Wurst-cégnél Reg. Ferdinand-uton.

Darvas harisnyái a legjobbak

* Bőrkabát a legszebb, a legjobb
Leichner szücsnél Str. Ciorogariu (Urutca) 4. szám.

Egy fiunak a fele

a legszebb,
a legtökéletesebben
megrendezett

Corvin-film.

DIVATREVÜ
az
öltözés és vetkőzés
MŰVÉSZETE
DECEMBER HÓ 2-ÁN

MEGNYILT !!

HAJNAL & RÓZSA

nagyáruháza

Nagy Sándor-u. 1.

**A legolcsóbb
beszerzési forrás!
Dus választék**

Divat és kabátszövetek
Velur
Cootsmen
Sifon
Vászon
Színes és fehér damaszt asztal-
neműek
Valódi rumburgi vásznak
Bársonyok
Divat-barchetek és velurok
Francia flanelek
Grenadin opál ágyterítő és
függönyre való Türoszok
Rumburgi női és férfi szobkendők
Kabátbélések és hozzávalók nagy
választékban

Előzékeny pontos kiszolgálás

Szives pártfogásukat tisztelettel kéri

Hajnal & Rózsa

**Szabók
árendedményben
részesülnek**

UDONSÁGOK

VASA PRIHODA

Príhoda vendégeinek, a filharmonikusok-
s vonósnégyesnek nagy sikere volt.
Értékelt cseh zenetehetség újabb
műsre talált. De sikerben valamennyi
műsárt túlszárnyalta Vasa Pri-
hoda Bécsben csodára szólított
hegedűjét. Technikai tehetsége —
nyire évtizedek óta nem emlékeznek,
korátaló. Ernst Fischmoll koncertjét
zta és mi egyik ámulatból a másikba
in. De most következik Paganini,
mel a művész tökéletesen magával ra-
tunket. Prihoda utólréhetetlen a szó-
vetésben. Hihetetlen könnyedséggel
z az ujjcímait bonyodalmakat és a
ei looping the loop-ját. Jellemző,
ya hang finom és gyöngéd, szinte ki-
a azonnal nagy széles viola-hangga-
rk, ha a művész „Cantilene“-re állít-
játékát. Igaz, ennek az ujjáéledt Pa-
ganini hiányzik Paganini jellegzetes
a: a „dämonikus“. Ő egy polgári va-
d, ki a varázslást mint mesterséget
e mint egy teljesen természetes és
nyes valamit. Ily kifogástalanul és
nyesen interpretálva a mestermű is
darab művészet lesz. Neue Freie
VII. 12. 1922. Julius Korngold.

Biharpüspökibe 100 lei a Menet-
roda autója az utas lakásáról.

Szent Mihály napja az ortodox ro-
tegyháznak egyik legszebb, legmagas-
b ünnepe volt tegnap, szombaton.
nnep napján hivatalos munkaszünet

Bjelik püspök a hadiárvákért. A ha-
háznak Bjelik Imre római katolikus
ök, apostoli kormányzó 500 leit ado-
vozott. Ebből az összegből a százötven
reggelire tejeskávét és kalácsot ka-

Gör. kel. román lelkészek kongressz-
a Nagyváradon. Az erdélyi érsekség-
gör. kel. román papságnak „Asociația
lui Andrei Saguna“ nevű szerveze-
évi kongresszusát ezévből Nagyvá-
n fogja megtartani november hó 13. és
a, amelyen a gör. kel. papság tekin-
számban fog részt venni. November
n. d. e. 10 órákor a Holdas-templom-
istentisztelet lesz, majd a megyei pre-
ura dísztermében a kongresszus meg-
ása d. e. 11 órákor. A kongresszusra
hívták az összes polgári és egyházi
óságokat. A kongresszuson megvitat-
A laikus misszió szervezését, vala-
t a gör. kel. egyház más aktuális kérdé-

A budapesti román főkonzul áthe-
zése. Budapestről jelentik: Trifu
örgy budapesti román főkonzult Buka-
ba áthelyezték. Utódja személyéről
g semmi értesítés sincs.

Gépen kötött gomblyukat készít
ickmann Kapucinus-utca 4. szám.

Mikszáth Kálmán legszebb novellája
az

Egy fiunak a fele

című legújabb Atlantic sláger-
film.

Saját érdekében!

Mielőtt szükségletét beszerezné, keresse fel az
előnyösen elismert legolcsóbb divataruházat
Au Printemps de Bucarest
(volt Missir) hol a raktáron levő összes árucikk
rendkívüli olcsó árakban árusíthatnak!

* Hétfőn állítják össze a szoborleple-
lezési ünnepség teljes programját. A 21-iki
szoborleplezés országos méretű ünnepe-
ségeinek programját hétfőn állítja össze a
szűkebbkörű szoborbizottság. Megbeszéli
a királyi család: Mária királyné és Károly
trónörökös fogadtatását s az érkező elő-
kelőségek elhelyezését és magát az ünnep-
ség lefolyását.

* Meer Samu dr felépült betegségéből.
Meer Samu dr-t, a nagyvárad munkas-
pénztár volt kiváló főorvosát néhány héti
betegsége távol tartotta orvosi gyakorlatától.
A népszerű orvost gyengékedése alatt sokan
keresték föl barátai és ismerősei közül. Meer
Samu dr most felépült betegségéből és rende-
léseit hétfőtől kezdve megkezdi.

* Sorsolás a Hegedüs Hirlapiroda
kölcsonkönyvtárában. Tegnap tartották
meg az újabb sorsolást a Hegedüs Hirlap-
iroda kölcsonkönyvtárában. Az első díj
(egy üveg Robin-sec, a Robin pezsgőgyár-
ból) 491. számú előfizető, Fleischer László;
második díj (hat levelezőlap fénykép Daj-
kovics műtermében) 1258. sz. Polgár Ist-
ván; harmadik díj (egy pár szürke női ha-
risnya Stern Rezsőné áruházából) 945. sz.
Gerencsér Sári. Kihúzták még az 586. szá-
mot, amely azonban, miután az előfizetési
díjjal hátralékban van, nem nyerhetett. A
számokat Sonnenfeld Gyuri és Ferike huz-
ták ki.

* Targyalnak a vásárcsarnokról. A vá-
sárcsarnok ügyében delegált városi tanács-
tagok tegnap ültek össze a Kereskedelmi
és Iparkamara s a Csarnok képviselőivel.
hogy az építkezésre vonatkozó véleménye-
iket kicseréljék. Az anket eredménye-
ként az Iparkamara összehívja azokat az
iparosokat, akik a vásárcsarnok felépíté-
sénél számba jöhetnek. A napokban érke-
zik meg a párisi építőcég két bucaresti ki-
küldöttje is, akikkel ez alkalommal a város
végleges megállapodást köt.

Mattyasofszky Ilona,
Kürthy Teréz,
Lukács Pál, Vendrey F.,
Ujváry Lajos a főszereplők az

Egy fiunak a fele

című legújabb Atlantic sláger-
filmben.

* Huzella Gyuláné halála. Hosszas
szenvedés után szenderült jobblétre tegnap
éjjel Huzella Gyuláné, a volt iparkama-
raj elnök első felesége. Az elhunyt urnó
valamikor gondatlan urt életét evekkel ez-
előtt fölváltotta a megcsúszkodott anya-
giakkal való küzdelem és gond. Hajdani
boldog napjaiból nem maradt Huzella
Gyulánénak más az utóbbi időkben, mint
két gyermekének szíve és küzdelmes ke-
nyérkeresete, amivel édesanyjukat beteg-
ségében megható önfeláldozással fenntar-
tották. Az elhunyt urinót legközelebbi hoz-
zatartozója közül Nagyváradon Huzella
Ódón hirlapíró kollégánk és Huzella Irén
színművésznő gyászolják.

* Horthyné Csíghy Ella hangversenye.
Mint előre látható volt, óriási az érdeklő-
dés a kiváló énekesnő szerdai hangverse-
nye iránt. Az ő énekművészete nem kíván
dicsőretet, mindenki aki egyszer hallotta,
ismeri az ő bársonyos simaságu hangját,
zenei intelligenciáját, mellyel hangjával
bánsik és tanultságát, mellyel a klasszikus
dalokat interpretálja. Ezen kiváló sajátos-
ságait, melyeket a külföldi lapok is együn-
tetően kiemelnek, mint egyéniséget kell
regisztrálnunk, mely együttvéve nagyon

kevés énekesnőnek sajátossága. Ezen sa-
jatos egyénisége biztosította mindenütt
neki azt a nagy sikert, mellyel osztatlanul
fogadták. A jegyek nagyrésze elővetelben
kelt el, ami ma, mikor oly nagy nevek
szerepelnek a közeli napok műsorán, már
magában is siker. A kíséretet a nagyszerű
Fischer Ervinnek huga Fischer Margit
fogja ellátni. Fischer Margit a budapesti
zeneakadémiának neveltje. Ő szintén za-
jos sikerekről beszélhet, mert valahány-
szor a zeneakadémia nagytermében szere-
pelt, telt ház ünnepelte mindannyiszor. Kü-
lönös elismeréssel adóztak neki mint kísé-
rőnek a sajtó referensei. Az ő művészete
egy kiegészítő része lesz az est élvezetének,
annál is inkább, mert Fischer Ervin em-
léke után mindenki nagy érdeklődéssel
néz a kiváló testvérhugának első várad
szereplése elé. A hangverseny kezdete
pontban 9 óra. Jegyek mérsékelt számban
kaphatók a „Musica“ hangverseny-iroda-
ban.

* Orvosi hír. Dr. Lichtenegger
szülész és nőorvos, ezelőtt Bécsben assis-
tens és operateur, rendelőjét Szilágyi De-
zső-utca 7. szám alá helyezte át. Telefon
639. sz.

* A miniszter jóváhagyta az ujságbo-
dék felépítését. A város, mint megirtuk, el-
határozta, hogy saját büdsséjében egy hir-
lapárusító bódékat épít 270.000 lei költ-
séggel. Az építkezési tervet a miniszter jó-
váhagyta.

* Iparosok gyűlése. Felkérjük az Ipartestület
kötelékbe tartozó összes piacon áruoló cipész ipa-
rosokat, hogy f. hó 9-én, azaz vasárnap d. e. 9 óra-
kor az Ipartestület helyiségében rendkívül fontos
piacrendészeti ügyben teljes számban és okvetlenül
megjelenni sziveskedjenek. — Ugyancsak felkérjük
az összes férfiszabó iparosokat, hogy f. hó 10-én, az-
az hétfőn este 8 órákor, a női szabó iparosok f. hó
10-én, azaz hétfőn este 8 órákor az Ipartestület
helyiségében tartandó rendkívül fontos szakmai
közgyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedje-
nek. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

* A lakó köteles a lakást tisztán tar-
tani. Veres Antal Pece-utcai háziulajdonos
azzal a kéréssel fordult a városi járásbíró-
hoz, hogy lakóját: F. Józsefet lakoltassa ki,
mert a lakás olyan piszkos, hogy minden
képeletet felülmul. A tárgyaláson a lakó elő-
adta, hogy a lakás azért olyan p'szkos, mert
sok a gyereke. Tripsó Sándor járásbíró
elvi jelentőségű ítéletében kimondotta, hogy a
lakó a lakást elhagyni köteles, mert a lakónak
tisztán kell tartani a lakást, akárhány gyer-
meke is van. A feleket dr. Feld Albert és
dr. Zoltán Károly képviselték.

* Székrekedésnél, emésztési zavarok-
nál és vértolulásoknál reggel éhgyomra 1
pohár természetes Ferenc József ke-
serűvizet iszunk.

* „KEGYELET“ a Sas alatt.

VIGJÁTEK MŰSOR

a DORIAN Filmszínházban

mérsékelt helyárak mellett, ma dél-
előtt fél 11 órákor

Seff, Fatty, Smätty

8 felvonás.

Dorian filmek!

I. a mosó Barchettek — — — — —	39 Lei
I. a mosott sifonok — — — — —	37 Lei
Divat flanellek — — — — —	69 Lei
Dpla uszéles kosztüm szövetek — — — — —	185 Lei
Kabát plüschök — — — — —	575 Ltól
Divat bársonyok — — — — —	195 Lei

* **Kacagó délelőtt a Dorian-filmszínházban.** Ugy a gyermekek, mint a felnőttek részére kiválóan összeválogatott műsor lesz vasárnap délelőtt fél 11 órakor bemutatva. „Seifek”, „Fattyk” és „Smattyk” gondoskodnak arról, hogy 8 felvonáson keresztül olcsón nevetessen a közönség, mert a délelőtti előadás mérsékelt helyárak mellett lesz megtartva.

* **Egyetértés bál.** December 6-án a Kath. Kőr. disztermében tartja meg ezidősi nagyszabású zárkörű táncmulatságát. A program keretében gyönyörű tornánépű lesz, amiben részt vesznek úgy a nők, mint a férfiak tornászok szebbnél-szebb betanult cigányzenével gyakorlatokkal. A vigalmi bizottság ezúton kéri, hogy akik meghívóra igényt tartanak, a címetek Balogh-cégnél adják le.

* **Két lakáskiosztás egy nap alatt.** Kremlicza Lajos Kőház-utca 15. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek lakása behatoltak és 30 ezer lei értékű ruhaneműt loptak el. — Ugyancsak tegnap este feltörték Fekete János Milom-u. 10. szám alatti cipész lakását és 6500 lei készpénzt vittek el. Kővári detektív elfogta Fekete Péter cipész-ségédét, Fekete János nevű fiát és alkalmazóját, akinél meg is talált négyezer lei pénzt. Beismerő vallomása után átkísérték az ügyész-ségre.

* **Befejezték a vizsgálatot a Gojdu-liceumban.** Az a feljelentés, amelyet a Gojdu liceum 17 tanára tett a tankerületi főigazgató és a liceumi igazgató ellen, tegnap befejeződött. Georgescu inspektor az összes tanárokat s a vád alá vett közoktatásügyi tisztviselőket kihallgatta s ávette a bizonyítékokat, valamint az ellen-bizonyítékokat is s tegnap visszautazott Bukarestbe. A miniszter szerdán hozza meg határozatát.

* **Futóverseny a városon keresztül.** Az atlétika propagandálása érdekében rendezi a Törökvis Munkás Testedzők Egyesülete ma, vasárnap délután 2 órakor az első nagyváradai városon keresztüli futóversenyét. A verseny d. u. 2 órakor kezdődik. Start a Rhédey-kerti tribün előtt, honnan az indulók a Vitéz-, Széles-, Lukács György-, Sztaroveszky-, Torna-Nagy-piac-tér, Kapucinus-, Kert-utcaikon át viszsza a Rhédey-kerti allén a Sport-térre, a tribün előtti célig. A versenyen a nagyvá-

radi egyesületek futói vesznek részt s az indulókat a nemrég alakult kerékpár-klub tagjai kísérik kerékpáron, hogy ellenőriz-zék a versenyzőket és rendet tartsanak. A Comitetul Regional engedélyezte a versenyt s hivatalos képviselőül Egeli Alajos Comitetul Regional tagot delegálta. Catana rendőrprefektus és Costescu szolgál-tati főnök urak is engedélyezték a ver-senyt, azonban forgalmi akadályt sehol sem szabad a versenynek képezni s ez nem is lesz.

* **Házasság.** Dr. Szirmai Lajos és Moskovits Klári házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Okbárszky József és Vásárhelyi Klára** ma délután 4 órakor tartják esküvőjüket a Szent László-templomban.

* **Schweiczer Adolf** kávé jubileuma. Schweiczer Adolf, az Emke kávéház tulajdonosa, a nagyváradai kávéosk doyen-je, tegnap tartotta házasságának negyve-nedik évfordulóját. A közbecsülésnek örvendő és közszeretett álló kávést szá-mosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

* **Keledy József temetése.** Keledy József ügyvéd temetése nem — mint jeleztük — ma délelőtt 11 órakor, hanem dé-lután 4 órakor lesz a Szigligeti-utcai gya-szrházban. Az Ügyvédi Kamara dekánusa felkéri a kartársakat, hogy elhalt kartár-suk temetésén minél számosabban jelen-jenek meg.

* **A főnyeremény — egy automobil.** Megkezdődtek az autókisorsoláshoz a jegy-eladások. A Kath. Növendék Egyesület ez-iden is műsorral egybekötött táncestélyt rendez, mely estélynek óriási szenzációja egy 6 üléses, modern, spitz-hűtővel, sü-lyeszíthető ernyővel, villanyvilágítással (áramfejlesztő) felszerelt új, üzembépes automobil kisorsolása lesz. Természetes, hogy ezen az impozáns főnyereményen kívül még számos igen értékes melléknyeremény is fog kisorsolás alá kerülni. Fel-kérjük mindazokat, kik a nyeremény je-gveket, a személyesen kiválasztott szám szerint előjegyezték s azok árát letétbe helyezték szíveskedjenek azokat mielőbb átvenni. Választás szerinti számok 1—1000-ig, míg a készlet tart, még kaphatók. A nyeremény-jegyek kiadásának zárlat-ideje e hó 15. Mindenkinek saját érdeke a jegyek mielőbbi beszerzése. Jegyek elő-jegyezhetők és kaphatók a Hegedűs Hir-lapirodában. Egy szám ára 120 lei.

* **Schön Bernát árvái.** Ny címen kö-zöltünk tegnap riportot Schön Bernát ár-váiról. E cikk beküldése után szállt ki Nussbaum Sámuel elnöklésével Erőműhály-falván az a bizottság, a mely az Új Kelet utján összegyűjtött 300.000 lei felhasználá-sa felett határoz. Maga Schön Bernát öz-vegye is kérte az Izr. Arvagondozót, hogy legelőbbesen döntse el, milyen formában kamatoztassa az egybegyűlt összeget. Er-műhályfalván meg is alakult egy komité, a mely gondoskodni fog arról, hogy a nagy-lelkű adományokból egybegyűlt igen te-kintélyes összeget Schön Bernát özvegye és árvái javára olymódon helyezték el, hogy a tőke és a megfelelő hozadék egy-aránt biztosítva legyen.

* **Rimanóczy-utcán Kertész Reclam** üzletében a raktáron található férfi öltöny kabát, a Raglán szövetek minden elfogad-ható árban kiárúsítatnak.

* **Hirdetési és reklámvállalat Nagy-váradon.** A mai napon megnyílt a világ minden nagyobb városában bevezetett Ru-dolf Mosse hirdetési és reklámvállalat Rt. Bul. Regele Ferdinand 2. szám alatt nagy-váradai fiókja, amely Nagyvárad és kör-nyéke kifejezett és részben még fejlődésben levő iparának és kereskedelmének lesz hivatva segítségére lenni a hazai és világ-versenyben. A bukaresti központ a Hege-dűs Hirlapirodát bízta meg a fiók szerve-zésével és a fiók igazgatójává Faragó Re-zsó urat nevezte ki, kinek eddigi közismert működése garancia arra, hogy városunk-ban a másutt már fogalomná lett Mosse üzletelveket meg fogja valósítani. A ma-gunk részéről a legnagyobb örömmel vesz-

szük tudomásul a Mosse Rt. újabb sa-tát, mert bizonyos, hogy Nagyvárad-rosa már régóta hiányt érzi egy szervizetlél bíró hirdetési irodának

* **Tiltakozó gyűlés a vízdíjak me-ellen.** A Bérlok Szövetsége értesíti közönséget, hogy a vízdíjak emelése a tiltakozó gyűlést a jövő vasárna-nyis e hó 16-án délelőtt fogja megtea-

* **Talált briliáns tü a rendőrségen.** Kővári detektív egy nagy briliáns női brossot talált. Igazolt tulajdonsá-veheti a rendőrségen II. emelet 15. szobában.

* **Elveszett.** Szombaton délután kőczi-úton tizenegy bérfizetési borít-ecsonagba kötve a benne levő együtt elveszett. Becsületes megtala-jutalom ellenében adja át a Ráko-czi-út 7. sz.

* **Borsalino kalapok „Antica C-**legjobbakkal egyedül Lengyel-nél.

* **Legjobb arcszépítő Földes** krém.

* **Tündérszép lesz a Brázy** krém-től. Mindenütt kapható.

* **Ki árusít gyermek, fiu és** cipőt? Csak a „Feeske” áruház Zs. és Adler Str. Nic. Jorga (Zöldfá) 8.

* **Arcápolásra** használjon Agi-ka. Kapható drogériákban és illatsz-er-ban. Főlerakat: Diana gyógyszer-tárdea-Mare. Kivánatra Szépségápol-ás hasznos prospektust ingyen is bér-m küld.

* **Gummi hasfűző és trickó** me-modellek Keszenbaum Juliska fi-ében. Ferdinand király (Rákóczi) 1.

* **Legjobb villanykörtel telefonkészülék** nometer raktárról nagyban és kicsinyben fon és villanyzerelést, minden fémipari és ga munkát, javításokat igen szolid áron. Rajz Andor elektromechanikus Szalárdi-1.

TÖZSDE

Zürich, november 8. Nyitás: 10 0-a 123 fél, Newyork 518 fél. L. 2378 fél, Páris 2720, Prága 1545. Bu. 0.0069, Bukarest 292'05, Bécs 0.0073.

Bukarest, november 8. A t. az ünnep miatt zárva volt. Zürich, november 8. Zárlat: 10 0-a 123 ötny., Amsterdam 206. New 518 háromn., London 2381. Páris 2720 háromn., Prága 1545, Budapest 2230, Belgrád 750, Bukarest 290, Varsó háromn., Bécs 0.0073.

Budapest, november 8. A sz. terménytőzsde. Gabonapiac üzletelen szavideki búza 460, rozs 425—427 fél, geri 190, csöves tengeri 195, pront es tengeri 187 fél—190, új morzsolt 250—260 ezer korona.

Fájdalommal telt szívvel tudatjuk, hogy szeretett anyánk, anyósunk, nagy-anya, dédnagyanya

özv. Klein Áronné
szül. Friedmann Hani

f. hó 8-án elhunyt. Temetése f. hó 10-én d. u. 3 órakor lesz a Cuza Vo-da (Szacsavay)-utca 47. szám alól velenicei izr. sírker-tbe.

Oradea-Mare, 1924. nov. 8.

Klein Ignác, Jakab, Lajos, Emilia Regina, Hermina, Josefina és Dezső gyermekei; Klein Ignáczné sz. Adle Etelek, Klein Jakabné sz. Goldstein Gizella, Klein Lajosné sz. Steiner Ida Klein Dezsőné sz. Pollák Sári menyei Goldstein Jakab, Balázs Samu, Várd Lajos, Hant Jenő vejei és számos unokái, dédunokái és sógora Vámos Jakab és testvére Schwartz Zsili Amerika.

A nagyváradai származású

Bary gyerekek

játszanak az

Egy fiúnak a fele

című legújabb Atlantic sláger-támban.

Pont 10 órakor

kezdődik ma délelőtt a DO-ROTHEUM Uri-utcai (premon-trei gimnázium) helyiségében az árverés.

Egész vég vásznak, magányos antic bulordarabok, porcellánok, szőnyegek, új cipők, szebbnél-szebb antic aszta-lok és reng teg egyéb holmi.

Jöjjön el Ön is.

Costüm, kabát, ruha és bluz

szövetek

Pelüschök, bársonyok. Angol férfi öltöny és kabát szövetek, bélés és selyem árúk, flanel és bar-chentek, nagy választékban.

Olcsó szabott árak!

Cziller Imre nagyáruházában.

Ahol ma nem beszélnek csak dolgoznak

kereskedő azzal tisztelt meg, hogy adta az üzleti vállalkozásait, a hivatali munkáját, mert nem tud a feleségétől új télikabátot venni, a vállalkozó a lányt szidta, mely megbénít minden gazdasági próbálkozást. A készből k. ez volt a mottó, a kis tőke sorvad el, a ragadós nyavalyát a mamut ny is, mely kétségbesetten hiába keres új helyet.

A gyárakban leállnak a gépek, annak helyére, hogy a belföldi ipar abszolút még kétségbeesetten próbálkozik. A készből Románia Kelet és Nyugat konnektora, hogy géppel, butorral, cipőfűzővel, szövetekkel lássa el Levantét, és használtan érzelmi politika lett megnyerő lehetné az orosz piacot. Kecsegtető perspektíva! A termelői körök redukált munkaidő helyett fokoztatásban, Erdélybe tódul a pénz, új és új vállalatok, alapítások keletkeznek, a tőke ezer és ezer embert foglalkoztat országokban, akik üzletet kötnek, ide-oda hivatalnoknak van hivatala, a munkások munkája. Az állam nemcsak kivételt ad, de be is hajthatja. Békés, megdöntött munka folyik mindenfelé,

A munkásságnak ma nincs vezérkara.

Az első ember, aki szembejön, Czelvaszmunkás, a Szaktanács elnöke. Sánta, sovány ember, a daróc nem szégyenlik rajta, de a feje intelligens, aszkéta. A gondolkodó emberé, akinek a szíve öntudat acélosodik, hit és bizalom lángol. A munkásságnak ma nincs intellektuális állásfoglalás, az állam vezérkara. Erre ma nincs is szükség. Szakszervezetekben nem folyik agitáció, senki nem beszélnek és sokat dolgoznak.

Este 8 órákor még tömve vannak a szegényes termek és egyetlen szobában három-négy asztalnál folyik az egyes szakmák bizalmiainak a tanácskozása.

A falról Marx Károly apostoli arcát néz szeliden le és Lasalle energikus arcvonásai parancsolnak intensív munkára. Van valami biblikus abban, hogy nagyszemű fiatalok és fáradt öreg munkások a beszélőt hallgatják. Ezek az emberek hisznek. A demagógia nem találja a falak közt meghallgatásra, logikus kapcsolat, a társadalmi berendezkedés pontos ismerete telíti az elhangzottakat. Elfűtött szavaik közt gyakran hallani: István... igazság... éhség...

Egy a népből:

A mi arzenálunk hatalmasabbja a szellem. Erőnk és fegyverünk a tudás, csak a tudás!

Egy munkás: Munkánélkül vagyok, a gyermekem éhez és fázik!

A beszélő: Igen, a gyermek. Nem tudunk, a gyermekért kell lemondanunk. Egyen munkánk jutalma ennyi az igazságért küzdünk, egy jobb világért. A gyermekünk meg fogja látni...

Ácsok, vargák, halászok.

Könyv, tudomány, szórakozás.

Valaki a vezér nélküli seregből ezt mondja:

— Nem foglalkozunk politikával. Tanulunk, ez a mi politikánk. És aki tanul, az tanít is. A nagyváradi szervezet egységes, nincs közöttünk nézeteltérés, hisz egyforma a világnézetünk. Frakcióink sincsenek. Van egy kulturbizottságunk, amelynek a vezetője egy ideális férfi, talpig ember, becsületes és szent: dr. Rozványi Jenő. Különbözik ma az egyetlen a munkásság sorai közt, aki nem fizikai munkás. A programja a kulturbizottságnak eddig fennakadt megfelelő helyiségi miatt. A városházán megtartott szabad előadásokat, amelyeken hétről-hétre 800—1000 ember vett részt, meg kellett szakítani, mert a város megvonta a nagyterem kölcsönadását. Megakartuk teremteni az esti munkás gimnáziumot, amelyen középiskolai tanárok oktattak volna ingyen. Annyi jelentkező volt, hogy vissza kellett utasítanunk százakat. De nem kapunk iskolai helyiséget. Segíts magadon, az Isten is megsegít. A Munkás-Otthon rövidesen tető alá kerül. Egyelőre a nagyterem és a könyvtárszoba. Ezekre van a legégetőbb szükség. A könyvtárunkat a forradalom után szétverték, de ismét van ezer könyvünk.

Ezer könyvünk van és ugyanannyi olvasónk.

A katalógusban ezek az írók szerepelnek: Ibsen, Upton Sinclair, Bölsche, Tolsztoj, Dosztojevsky, London, Sven Hedin, Bródy Karthy, Kautsky s természetesen a szocialista irodalom kiválóságai. A könyvtáros alig győzi beírni a kikölcsönzött könyveket. Az olvasók között sok a nő. Lássuk mit vesz ki egy husz éves csinos szőke kisasszony: Jászai Oszkár statisztikája. A barátnője Flammariont olvassa. Ha már a csillagokba akar szállni, nem Kurtzmahlerék rozoga velocipédjén próbálkozik. Ezeknek a lányoknak nem okvetlen gróf az ideáljuk és a moziban jobban szeretik Janningsot, mint Rudolph Valentint. Ime az új olvasó közönség. Élet a hó alatt.

Falak, amit szemmel huznak fel.

Kisérőm roppant rám kötötte: az épülő Munkás-Otthon okvetlen meg kell tekinteni. A munkavezető Oláh szaktárs, egyszerű pallér, de kiváló építész-mérnök járnak az épület csodájára. Minden munkás heti 30 lelt áldoz az építkezésre, sokan szombat délután is dolgoznak, hogy kerestüket az Otthonnak adják. Egy gramm malter se vész kárba. Az éjszakai őrk Barkovits husiparos, aki önkéntes felajánlkozásból estétől reggelig fanatikus kitartással vigyáz. Munkaidő után szegényes motyóju, műhelyekből, gyárakból hazatérő emberek, asszonyok áradata indul a Szent János-utca felé. Mennek az Otthont nézni. Hogy mennyit haladt a téglarakás. Szemmel huzzák fel napról-napra a falakat.

A Szacsavay-utcai dohos, szűk falak közül nemsokára ide költözik Nagyvárad munkássága. Az elpokoliasodott föld szörnyű látományai közt, az elcsüggedt Ember mohó szemekkel keresi a kapuján a dantei felírás kontrasztját: Ember, aki ide belépsz, tudj reményleni!

Bárdos László.

* Leipzig-ből ismét érkezett nagymennyiségű szörmeáru Leichner szücs Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4. szám.

ASZTALOSOK BUTORCSARNOKÁBAN

Strada General Moşoiu (Kert-utca)

a legszolidabb kiválasztott a legmagasabb igényekig kaphatók: ebédlő-, háló-, iroda- és konyha-berendezések, asztalkák, gyermekágyak, garnitúrok, szőnyékek, hencserek stb.

Ezüstlakodalom

Írta: Bónyi Adorján.

S az asszony szava végigkongott a szobában:

— Te akartad.

Azzal a nyert, feltétlen, gáncsot nem tűrő akaraterővel mondta ezt, megismételve, újra és újra, amellyel a házasságuk alatt folyton leigázta az ura akaratát. Ebben a hangban benne volt az építő és romboló erőnek az az elszánt sugara, amely az embertársán uralkodó természet nyílt súvítése: ki kell térni előre, le kell borulni előtte, de ellentállani neki nem lehet.

— Te akartad...

A férfi ilyenkor fejet hajtott és hallgatott.

De most valami csodálatos keserűségtől érezte hatalmas ököllé dagadni a szívet. Most egészen bizonyosan emlékezett rá, hogy azon az emlékezetes délutánon az asszony öltöztette fel a lányt, az asszony biztatgatta: menjen csak, mulasson jól az ifjuságnak vidámnak és mulatságosnak kell lennie, mindent alkalmat fel kell használni, ahol a jókedv frissíti fel a fiatalokat... és ő csak akkor hallott már az egész dologról, amikor este hazajött a dolgozólól és segíteni semmin se lehetett.

Irtózatosan keserű és nagyraérett ököl kezdte döngölni a mellét. Hogy ő volna ennek az oka? ... Az asszony ismét itéletet mond, mind mindig és neki fejet kell hajtani előtte, mint mindig? ... Ebben a szentségesen nagy dologban?

Egész életükön keresztül ennek a hidegen felemelt asszonykéznek az ujjmutatását követte. Kellott követnie... Nem volt erő ellentállni. Hiszen... lehet, hogy eddig az asszonynak volt igaza... de ebben a dologban... meg kell védenie magát. Lassú és óvatos elszántságot érzett, mint soha életében.

— Én nem akartam, fiam — szölt. — Én nem is tudtam róla. Hát ne mondd ezt nekem.

Az asszony ránézett, elcsodálkozva, bosszusan.

— Te akartad, igenis. Ha én mondom...

— Még ha te mondd is. Ez nem igaz!

Hangosan mondta ezt, tulhangosan, előbb megjégt a hangjától, aztán kedvre kapott tőle. Nini, ilyen keményen ő még nem beszélt ebben a házban. A vér megmozdult benne, megerősítette, egyszerre haragra ingerelte, egyszerre bátorra tette.

— Nem igaz — mondta erővel és ellenségesen. — Nem tűröm, hogy ilyeneket mondj nekem.

Az asszony fölemelkedett a székből?

— Nem tűröd?

— Nem tűröm, igenis. Tessék megérteni, hogy idáig mégsem lehet menni. Mindennek van határa. Engemet... lehetett... évekig ilyesmikkel... de éppen ma... és éppen ebben a dologban... hát ezt aztán nem engedem!

(Vége köv.)

Eredeti angol szöveg

különlegességeim

megérkeztek

melyből a legújabb divat szerint, szolid árban készítek legszebb kivitelű ruhákat. Pontos kiszolgálás.

CZITROM

uri szabó Str. Oltenia (volt Csengeri-utca) 1.

Nagyszalonta pénzügyi és gazdasági helyzete

Irta és a nagyszalontai Kereskedő Kör megnyitó ünnepségén felolvasta:

dr. Hadházy Kálmán, nagyszalontai ügyvéd.

Az ünneplő Kereskedelmi Kör köztisztelőtben álló elnöke megítélésének engedve, vállalkoztam a feladatra, hogy városunknak gazdasági helyzetét esetileg, bemutassam az itt végbement nagyrészt hátrányos gazdasági eltolódásokat, nemcsak összefoglalás okából, nemcsak avégett, hogy mi lassung és tanuljunk, kik azt közvetlen közelből szemlélhetjük, de avégett is, hogy a céltudatosan és fáradhatatlanul működő városi Kereskedelmi Csarnok nagyrabecsült küldötteinek a közgazdasági élet gyógyítására állandó törekvő munkásságához adatokat szolgáltatassak s így ezáltal a helyi közgazdasági állapotunk javítását is szolgáljam.

Városunk közgazdasági képe egy mozaikdarab a világ és Nagy-Románia általános közgazdasági képéből. A háború alatt és után egy darabig szerte a világon — a semleges államokat, továbbá Amerikát és Angliát kivéve — a pénz folytonos romlására spekuláló, a pénzt lebecsülő s az árut túltértékelt beteges gazdasági életet ennek visszatérő váltotta fel: a pénz megbecsülése, a pénzsűke s így a pénz előteremtésének számtalan nehézsége.

Közismertek ennek speciális romániai tulajdonságai, így a jegybanknak Erdéllyel szemben tanúsított mostoha bánásmódja, a deflációs pénzpoltikának egész azon mérvig történő fokozása, midőn a beteget a hideg levegőtől az orvos okosan eltávolítja ugyan, de nem odáig, hogy a beteg a levegő hiánya miatt meg is fulladjon. Sajnosan kell megállapítanunk, hogy városunknak is van része ilyen feldoklasi jelenségekben, pedig az ablaknak kismérvű kitárasa alkalmas volna arra, hogy legalább a lábbadozás állapotába juthassunk. A nemes valutáknak aláértékelése szomorú pénzviszonyainknak leegyelentesebb bizonyítéka.

Igazságszolgáltatási mizériáink sokkal közismertebbek, minthogy annak káros gazdasági kihatásait bővebben kellene esetenem. A lei hitellezőnek a valutáris ingadozáson alapuló félelmet tetőzi esetleges perének ad græcias calendas történő elhúzó-dása.

Míg más államokban életbevágó törvények és rendeletek meghozatala, illetve kibocsátása előtt a kereskedelmi érdekképviseletek véleményei kikértenek, addig ez nálunk a kereskedelem nagy kárára számtalan esetben meg nem valósult.

A pénz léven a közgazdasági életnek az elmúlt időkben soha nem gondolt nagy kilengéseket mutató irányítóját, nem lesz érdektelen helybeli pénzintézetek fölött egy kis szemlét tartani s felidézni azon boldog idöket, mikor még a környékbeli egyszerű falusi ember is fél percenttel olcsóbb kölcsönökre spekulált s végigjárta nemcsak városunk, de a környék pénzintézeteit is kipuhatolni, hol kaphatna legolcsóbban hitelt.

Nem beszélve a háborút követlenül megelőző pénzkrisisről, elmondhatjuk, hogy a multban a bevető szerény volt, ma pedig az adós egyenesen alázatos, sőt sokszor könyörgő.

Városunknak a háború előtti időkben három takarékpénztára volt circa három és félmillió aranykorona saját tőkével, mely a lei mai kurzusában több mint százmillió leinek felel meg s e helyett e ma is meglévő három pénzintézet saját tőkéje circa négymillió lei, békebeli aranytőkéjének tehát circa 25-öd része.

Százáleken kifejezve ezt a helybeli pénzintézetek — de ez nincs másképp másutt sem — béke-tőkéiknek csak 4%-a felett rendelkeznek, vagyis aranykoronában számolva, az összes saját tőkéjük csak 160.000 aranykorona, csak annyi, mint egyedül 1869-ben alakult Nagyszalontai Takarékpénztárnak az 1890-es években való alaptőkéje, vagy szintén egyedül a Gazdasági Takarékpénztárnak 1893-ban történt megalakulásakor jegyzett alaptőkéje.

Ma tehát intézeteink alaptőkéjüket tekintve, saját erejükkel csak 4%-át tudják nyújtani annak, amit a háború előtt nyújtani tudtak s fel kell említenem azt a tény is, hogy egyedül a volt Osztrák-Magyar-Bank a jelzett intézeteknek alaptőkéjükkel csaknem egyenlő összegű állandó hitelt nyújtott, mely a helyébe lépett Banca Nationalától teljesen elmaradt.

Fel kell említenem a Magyar Földhitelintézetet,

a kisbirtokosok és a többi jelzálog intézetek, ugyanintén a Központi Hitelszövetkezet által nyújtott kölcsönök teljes elmaradását s azt a tény, hogy a multban a budapesti nagyobb intézetek által takarékpénztárainknak nyújtott nagyobb állandó hitelek a jelenben csak manimális hitekkel pótolatnak.

Pénzügyi javulására csak azon egyetlen körülmény hatott, hogy a Bihoreana, ez a ma már jelentős nagyvárosi pénzintézet városunkban fiókot nyitott, de még így is egész joggal mondhatjuk el: „régí dícsőségünk hol késel az éji homályban”.

Ezen elszomorító tények leszögezése mellett mégis meg kell állapítanunk, hogy helyi pénzintézetek e pénzügyi válságban derekasan állják helyüket, a hitel megszorítások kérdésében kiméletükben a végsőig elmennek, egyetlen panasz sem lenne alapos abban az irányban, hogy kegyetlen magatartással egyetlen ember tönkremenetelét is előmozdították volna.

Ha a pénz a közgazdasági élet irányítóját, úgy könnyen elérünk az egyáltalán nem keresett gazdasági utvesztőbe.

Hajdan Szalontának tekintélyes gabona, marha- és sertés-kereskedelme, sertés hizlalása volt.

Ma ezek ily minimális pénztáplálással, a közismert kivételi nehézségek s a valutáris ingadozás miatt természetesen a régi kereteket meg sem közelítő mérvben folytathatnak.

Hogy csak egy közismert példát említek, körünk tisztelt elnökének boldogult edesatyja egy országosan ismert gabonakereskedő volt s ma ő az utód nem a saját jószántából, de a viszonyok kényszerítő ereje folytán ezt a szakmát csak megszokásból s a multhoz viszonyítva annak csak századrésztében üzi.

A háború előtt köztudomásszerűen helybeli gazdaságunk közül többen kereskedtek vagontelekekben gabonával, ma sokkal kevesebben és vagontelekekben egyáltalán nem foglalkoznak közülük.

(Folytatjuk.)

LINOLEUM

Románia legnagyobb linoleum, viaszos-vászon, gummiáru, gummikabátok és szőnyegkülönlegességek szaktüzlete és gyári főierakata.

Haas Lipót

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

Raktárak:

CLUJ, TIMIȘOARA

Mélyen leszállított árak!

Viaszos vászon asztalterítő Lei	80—
Prima futó szőnyeg mtr. —	97—
Legerősebb gyökér futószőnyeg mtr. —	125—
Ebédülő szőnyeg kétoldalt használható —	1060—
Linoleum futószőnyeg mtr. —	155—
Linoleum ebédülő szőnyeg gyönyörű mintákban —	800—
Egyszínű barna, zöld vagy terakotta Linoleum helyiségek bevonásához 2 mtr. széles, négyzetmtr.-ként	302—
Erős bőrvásznak kárpitosok és kocsigyártók részére	185—
Gummi kabátok elegáns fazonokban legjobb gummi-zással —	875-től

Nagy választék Ottomán takaróknak, egy garbiturakban, lábtörők, fali szőnyegek, sár- és hócipőkben, házi és tornacipőkben, mindenféle gummi-áruk, iskolatáskák, celluloid gallér és közelők

Eladás nagyban és kicsinyben

KI LESZ DOBVA SZEMTELEN

olcsó árakban egy nagy tö

Férfi öllöny,
Álmeneti kabát,
Raglán,
Micádó,
Bőr kabát és
Gummi köpenyeg

az előirt árákból

25% engedmény

SCHWARCZ ADOIF

férfi ruha üzlete :: Bul. Regele Ferd

FOGAK

Arany korona L. 300-tól fel
Fém „ „ L. 100-tól
készülnek.

EUGEN BERDAR

dentist, Oradea-Mare, Bulevar
Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 6. I.

Fogad: Csütörtök, péntek, szombat, vasár

En csak
Capsa
Csokoládé
és Bonbon esze

KÉZIMUNKÁ UJDONSÁGAIM MEGÉRKEZT
Nagy választék, varrott perzsa és kelim szőnyeg, függönyök, terítők és párnákban. Készen, készíttatva, Viktória munkatáival. Előnyömdám legújabb mintákkal bővítve. Pamutok, selymek, cérnák, rakatára. Jutányos árak. KEPESE ETELKA, Avram J.

Zsoldos tanintézet
Budapest, VII. Dohány-utca 84. szám al

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgák
Kivonat és magyarázatok tankönyvek megrendelhe

Fő
Osram
világító

Műhely és iroda
nem lehet soha elég
jól világítva
Káprázatmentes világítás
emeli a munkaképességet

Osram lámpával tökéletesen világít

Igmándi kurák otthon.

Reggelenként

u. m. étvágy és emésztéshány, felfuodás, sárgaság, máj és lépduaganat, aranyér elkövéredés, agyvertóduulás, vérbőség stb. Sok esetben elegendő néhány évökánállal is. — Kapható minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben. Az Igmándi nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel.

Az óráások, aranyművesek és ékszerészek országos kongresszusa.

Október 26-án tartották országos kongresszusukat Bukarestben a nevezett iparosok, mely kongresszuson városunkból zilágyi Géza szindikátusi elnök és válmán Andor vettek részt. A kongresszus eredményeiről történő beszámoló a hó másodikán történt a helybeli iparosok közgyűlése keretében, hol zilágyi Géza bejelentette, hogy mintegy 250 kiküldött vett részt a kongresszuson, hol képviselve volt Szatmár, Kolozsvár, Arad, Temesvár, Nagyszombat, Szászváros és Brassó; a személyesen nem képviselt szakosítványok ötét bízták meg a szavazat leadásával s így 210 szavazattal rendelkezett. Örömmel állapítja meg, hogy az utjonnan tartott területekről összegyűlt iparosságot regábeli készsége örömmel fogadták helyszékeny és nagy figyelemben részesítették. Állást foglal: a kongresszus több, iparügyi menetére kihatással bíró törvény módosítása érdekében, a szabadkedelelem visszaállítása mellett és az üzletek felszabadítása ellen. Élénk tetszéssel helyszéssel fogadták a helybeli kiküldöttek többszöri fel- és hozzászólásukat, melyet magyar nyelven mondtak el. Vélő elhatározta a nagygyűlés, hogy a jövő kongresszust Kisenevben tartják meg.

A cipészek termelő szövetekezte.

Örömmel regisztrálhatjuk, hogy az iparosok érdekeinek előmozdításáért oly kesken harcolók kis táborának sikerült nagyraihivatott és iparérdekeket szolgáló közintézményt létrehozni. November 1-én alakult meg végérvényesen a cipésziparosok áruértékesítő szövetekezte, még eddig több mint 600.000 lei lejegyzése és ennek 25 százaléka való készpénzben való befizetése mellett. Elfogadták az alapstatútum, mely szerint a szövetekeztet 11 tagu igazgatóság, 7 tagu felügyelőbizottság és egy 5 tagu bíráló-bizottság fogja intézni. Az ezen bizottságból alakított első üzleti értekeztet a hó 5-én már meg is tartott, mikor is határozattá ment, hogy az intézet elnöke Budai Tibor, ügyvezető igazgatója Tóth István, felügyelőbizottsági elnöke Illés Dániel s a bírálóbizottság elnöke Bárd Sándor lett. Ügyesszé Hunya Benedeket választotta meg a szövetekeztet, kinak a szervezés körül gyanacsak hervadhatatlan érdemei vannak. Elhatározta az ügyvezetőség, hogy az ipartestület házában az eddigi kávéház helyén fénves és minden igényt kielégítő világvárosias üzletet rendez be, hol kizárólag a tagok által készített és előző bírálat mellett átvett cipőtermékeket fognak árnelési árban forgalomba hozni. Súlyt fektetnek arra, hogy az árucikkek csakis íváló jó minőségűek legyenek s hogy az adás olyan árban eszközöltessék, mint az eddig a cipőtermékeket árusító kereskedőknek árulták. Így a közönség átlag 30 százalékkal olcsóbbért fogja szükségletét a szövetekeztetnél kielégíthetni. A szövetekezteti üzlethelyiség legkésőbb a hó 28-án nyílik meg.

Iparosok tiltakozása az új vízdíjak beállítása ellen.

Az október 30-án tartott ipartestületi előjárásági gyűlés is foglalkozott a fűrdőzoba, külön csapok stb. vízdíj emelésével. A felszólalók mindannyian igazságtalan-

nak és károsnak találták a tervezett vízdíj-emelést, éppen ezért elhatározta az előjárásági, hogy a kereskedelmi és iparkamarában tartandó tiltakozó gyűlésen részt vesz s ott kiküldöttje által felszólal. Az ipartestület jelen sorok után kéri fel tagjait, hogy a tiltakozó gyűlésen minél számosabban vegyenek részt.

A tanoncok összeírása.

A munkaügyi miniszter felhívására a helybeli munkaügyi inspektorátus házról-házra járva, összeírja a jelenleg alkalmazásban levő tanoncokat. Ennek kapcsán tisztán csak a tanonctartási és oktatási ügyre tartozó több mint 30 kérdésre vesznek fel feleletet. Ezen munkákhoz részben segítségül, részben a helyzet iránt nyevrendő tájékoztatás megszerzése céljából Vasca Teodor inspektor ur megértő jóakaratát folytán az Ipartestület által felkért egy-egy munkaadó és a munkásszervezetek részéről kiküldött egy-egy munkás is jár az összeíró hivatalnokkal. Megállapítható, hogy igen sok helyen a tanoncok nincsenek szegődöttve, illetve sok helyen oly egyének állanak alkalmazásban, kik alkalmaztatási minőségüket sem tanoncszerződéssel, sem munkakönyvvel igazolni nem tudják. Ez egy a munkaadóra, mint munkásra káros és bár ezek ellenőrzése, vagy ezen tények megállapítása a bizottság feladata és hatáskörébe nem tartozik, figyelemzettjük az érdekelteket, hogy az esetleges későbbi beavatkozások elkerülése végett tanoncaikat szegődtessek be, avagy munkásaikat munkakönyvükkel az Ipartestületnél jelentsék be. Az Ipartestület ezzel kapcsolatban az alábbi értesítést közli: A tanonc összeírás eddig zavartalanul haladt a maga útján, eltekintve attól a zavarokra adó körülménytől, hogy a munkás bizottsági tagok ezen műhelylátogatást szervezkedésre és agitációra használják fel. A tanoncuüggyel egyáltalán össze nem függ és kapcsolható munkáskérdésekben tesznek ugyanis fel kérdéseket, magukkal a segédmunkásokkal műhelyről-műhelyre járva, tesznek kérdéseket, azok szervezett, vagy szervezettlen művöltukra, a munkások fizetéseit kérdik s azokra ott megjegyzéseket tesznek. Miután ezek az összeírás adataihoz nem szükségesek, felhívjuk a munkaadók figyelmét arra, hogy ilyenmü kérdésekre válaszolniok nem kötelesek, sőt megtilthatjuk, hogy idegen emberek műhelyükbe más címen bejutva, ezekre vonatkozó adatgyűjtést eszközöljenek, vagy agitáljanak. Ezen körülményre Vasca munkaügyi inspektor ur figyelmét is felhívjuk, kérvén, hogy hivatalnokai után ezen körülményt gátolja meg, mert esetleg a dolog úgy tűnik fel, mintha a szervezkedés hatósági asszisztencia mellett történné. Az Ipartestület előjárásága.

Az adóbehajtások szigorúsága.

Az Ipartestület leutolsó előjárásági gyűlésében szóvátetett azon szomorú és káros körülmény, hogy az iparosok adóit most egyszerre a legszigorubb eszközökkel és gyorsasággal kívánják behajtani. Sémelmes ez az intézkedés különben azért, mert számtalan iparost ismerünk, kik évközben adójukat kisebb-nagyobb részletekben törleszteni akarták, de azt annak idején a pénzügyigazgatóság nem fogadta el. Azóta a nehéz megélhetési küzdelemben a rossz pénzügyviszonyok folytán ma már

a kis részletfizetési összegek is eltűntek s még kevésbé tudnak tehát az iparosok nagyobb összeget: ezreket előteremteni. Erro tekintettel elhatározta az előjárásági, hogy a Kereskedelmi és Iparkamara után előterjesztést tess a pénzügyigazgatósághoz, hogy az adóbehajtások kapcsán az iparosok némi haladékot kaphassanak és hálalékaikat részletekben is törleszthessék.

Az ipartestületi tagsági díjak fizetése.

Felhívjuk az Ipartestület kötelekbe tartozó iparosokat, hogy tagságidíj hátralékaikat a hó folyamán okvetlenül befizessék, mert ellenkező esetben könytelenek lennénk azt közigazgatási uton behajtani. Egyben kérjük mindazon tagokat, kik tagdíjaikat pénzbeszedőnk után fizetik, hogy megfelelő értékű bélyegnek a tagsági könyvbe való beragasztását vagy átadását okvetlenül kérjék.

Megelkezik az olcsó árúk 7 napig!

Tentatartók isk olákban	—	Lei 45—
Tentatartók intézetekben	—	Lei 45—
Tentatartók hivatalokban	—	Lei 120—
Beöltös készlet csiszolt	—	Lei 112—
Tészta kész et szines	—	Lei 215—
Gyümölcs kész et kristal	—	Lei 126—
Cukortartó kristal	—	Lei 20—
Vizespohár csiszolt	—	Lei 450
Boroskészlet csiszolt	—	Lei 56—

Konyhai főzőedények, kávéházi felszerelés k, étkezői felszerelés k, cukrászdai felszerelés k. Lámpaárúk k reszkedőkn k, lámpaüvegek, demjonok, boros- és likörös paacokok.

Képeretkezés. — Ablak üvegezés.

Táblaüveg építész ekn k, asztalosoknak leszállított árakban.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Fratii KOMLÓS Testvérek

üveg-, porcellán-, lámpa- köedény és táblaüveg gyári raktár, Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 13. sz. — Telefonszám 372.

! Rendkívüli olcsó !
! bevásárlási forrás !

RÓNAI & KOHN

kézműáru, női, férfidivat üzlete, Sas-passage Dorian Terrasse fejjáratl szemben.

000

Gazdag választék: Női- és férfi ruha

szövetekben

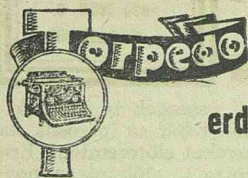
gyönyörű fehérneműekben, selymek és pongyola szövetek minden elképzelhető színekben

A valódi SCHICHT A valódi

SZARVAS védjegyű SZAPPAN

kiméli értékes fehérneműjét.

**Hatóságok,
erdélyi jegyzők
és ügyvédek**

ilyen gépet román, magyar és német
betűkkel leszállított áron kapják.

Vezérképviselet:

Charles Brecher

Bucuresti, Str. Politiei 2.

PETROL LATINA

Societate Anonimă Română

Bucuresti, Str. C. A. Rosetti No. 10.

Capital social Lei 75.000.000.

TELEON:

40-89.

1749

Exploatațiunii la Băicoi, Tintea, Bus-
tenari și Runcu.

Rafinerie la Plopieni (Jud. Bihor.)

Produse: Benzină uscată, benzină de
automobil, benzină grea, petrol lampant rafi-
nat, motorină și păcură.

Expedițiunii in vagoane-cisterne pen-
tru întreaga țară și la export.

Szücsmunkát

elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott,
mint saját anyagából
Bodnár Lajos
szücs- és szörme áru üzlete, Sas-passage

S Eredeti angol szövetek
legolcsóbban beszerezhetők

SCHNEIDER és MIHELFI posztóáruház

Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 10. és Avram J. (Kossuth)-u. 8.

Összel ültetett

gyümölcsfák

biztosan
megfogamzanak.

AMBROSI, FISCHER és TSAI RT.

Áiud — Nagyenyed.

**Az előkelő világ
csak Ch. Dupré féle**

BOUQUET D'ORIGAN

kölnivíz

Rizsport

Arczcremet

CH DUPRÉ PARIS

Kárpitos

munkákat a legszebb
kivitelben jutányos
árban készít

Kovács kárpitos

Strada Francisc Deac (Deák Ferenc)-utca 1. szám.

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Patiyolat gőzmosóda

Str. Gen. Mosoiu (Mezei Mihály-utca) 7.

MOS, TISZTÍT, VASAL

Kívánatra házhoz küld és hazaszállít.

Ruhákat legolcsóbban fest, tisztít; gallérokat
és kézelőket leg-
szébben **mos és vasal**

Szabó László Sft. Ladislau (Körösi-utca) 1.

Fiók: Bazárépület.

Gulyás Károly

**műbutor és
épület asztalos**

Str. Berthelot (Sál Ferenc-u.)

8.

*Elvállal
a szakmába vágó mindennemű
műbutor és épület asztalos munkálatokat
a leggyorsabban és legolcsóbban kivitelig. Kérem a
nagyérdemű közönség becses pártfogását.*

Ne várjon

míg leesik a hó, hanem azo-
nal lépjen be a Hegedűs köl-
csönkönyvtárba.

MÉRŐKÉP RÁZ-PAUS-MILLI-
METER ÉS VÁZLATPAPÍR TEKERCSEIN
ÉS IVBEN **SONNENFELD-NÉL**
ORADEA-MARE PIATA REGINA MARIA
(BEMER) TÉR 3. TELEFON 62.

N. Brück & Co

Str. Alexandri 11. Iparkarnara
(v. Teleki-utca) 11. épület.

Rendszeres és direct vonalak

Argentina

Brazília

Uruguay

Mexico—Cubá-ba

utazóknak, kik díjmentes fel-
világosításért és prospektus-
ért forduljanak hozzánk.

ASZÓD

Sas palota, össze-
bel- és külföldi
LIK ÖRÖKE
KIÁRUSITJ
teljesen gyári árban

Olasz gyógybor
VINO VERMOUTH
olcsóbban mint
gyárban

Pénzkrízis folytán raktáromon lévő kitérő
gyártmányu, egész új kereszthúros **lémszerkezet**

**zongorák,
pianninók és**

perziaszőnyegeket
10% engedménnyel
árusítom még a készlet tart,

I. STERNBERG

Piața Unirii 2.

Telefon 13-45.

**az egyedüli
valódi.**

„Rador” 755

Ügyeljünk
a **DIANA** névre.

**Irodabutorok,
parketták
Rimanóczy**

Mindentéle fenyő-
és tölgy-fűrészára
jutányos áron, első-
rendű minőségben
kaplató

műbutor és parkettgyár
rt. Oradea-Mare Strada
Clujului 117. Telefon 279.

Utlevél és Vizum

ügyekben

legolcsóbb, leggyorsabb, legpontosabb

SCHREIER

Str. Josif Vulcan, Nagy Sándor-u.
Weiszlovics-ház.

Harisnya, keztyű, csipke, hímzések, rövidárak és
SZABÓKELLÉKEK
GYAPJU SWETTEK

legolcsóbban beszerezhetők

Kék Csillag Aruházban

Piața Unirii (Sál László-tér)

Vasárnaptól—szerdáig

Egy fiúnak a fele

legújabb Atlantic slágerfilm
az Apollóban.

finomabb angol férfi- és női
szövetek gyári árban

Plegel & Olárynál
szintén bélés árak prima minőségben.

RTESITÉS

n. é. hölgyszövetség
szíves tudomására
hozom, hogy

**NŐI RUHA
SZALONOMAT**

a mai kor igényeinek meg-
felelően berendezve és
megnagobbítva

STR. GOJDU 11 alól

R. ALEXANDRI TELEKI-U. 15

alá helyeztem át. Fasonok továbbra is az eddigi
szolid árban küszölnék

LEISZ KÁROLY

női szabó

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u.: Rózsika lellem, mérsékelt
árakkal.

Vasárnap este: Casanova, bérleten kívül.

Hétfő: Casanova, A) bérlet.

Kedd: Casanova, B) bérlet.

Szerda: Nagyhercegnő és a pincér, bérleten

Csütörtök: Karenin Anna, A) bérlet, G. Pol-
Mariska első fellépte.

Péntek: Huncut a lány, B) bérlet premier-

et.

Szombat d. u.: Mézeskalács, olcsó helyárakkal.

Szombat este: Huncut a lány, bérleten kívül.

Vasárnap d. e.: Munkáseleadás.

Vasárnap d. u.: Tatárjárás, mérsékelt hely-

árakkal.

Vasárnap este: Huncut a lány, bérleten kívül.

Hétfő: Huncut a lány, A) bérlet.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vas-
ár reggeltől kezdve kezdi árusítani a színházi
útár.

— Casanova. Előrelátható volt, hogy a közön-
teljes mértékben honorálja a direktciónak azt az
kezetét, hogy a régi, klasszikus operettek új be-
állással és új rendezésben kerüljenek ismét hosz-
sallgatás után előadásra. A Casanova szombat
előadása minden várakozást felülmut, amenny-
en olyan teljesítményt produkáltak a művészek,
nyet ez a régi, soha el nem avuló operett meg-
mel. A Casanovát vasárnap bérletszünetben,
ön A) bérletben, kedden pedig B) bérletben ját-
el az operettegyüttes. Az előadás után ítélve,
Casanova minden előadását zsufolt ház fogja végig

— Karenin Anna. Az orosz drámairodalom
ik legértékesebb terméke Karenin Anna. Az iro-
ai becsű nagyszerű drámát a színház csütörtök-
este A) bérletben tüzte ki előadásra. A kitűnő
abot most ismét a világ majdnem minden szín-
an elővették, jelöl annak, hogy Karenin Anna
süges drámája és problémája éllandóan izgalom-
fogja tartani a közönséget. A Karenin Anna
örtöki előadásán a színház egész művészsze-
vzete részt vesz. Ebben a nagyszerű drámában
fel ez idényben először G. Polgár Mariska.

— Huncut a lány. Pénteken este ismét operett-
nier lesz, amennyiben B) bérletben és premier-
etben bemutatja az operettegyüttes a budapes-
perettszínház slágerujdonosságát, a Huncut a
t. Ez a kedves meséjű, ötletes jelenetekben bő-
edő pompás muzsikájú operett több mint száz

előadást ért meg Budapesten és egészen bizonyos,
hogy Nagyváradon szintén műsordarabja lesz a
színháznak. A Huncut a lány főszerepeit Barna Sár-
ri, Betegh Béby, Rohonczy, Bihari Nándor, Soós
és Hevesi játsszák. Az operettegyüttség szombaton
és vasárnap este bérletszünetben, hétfőn pedig A)
bérletben kerül színre.

MOZI

Egy fiúnak a fele

Az Apolló mozgó holnap, vasárnaptól
kezdve 4 napon át „Egy fiúnak a fele” c. leg-
újabb Atlantic-slágert adja, amely Mikszáth
Kálmán legzebb novellájából készült. A Corvin-
film, méltóan a nagy író híréhez, a filmet a
legtökéletesebb rendezésben és a legpompá-
sabb szereposztásban készítette el s hogy
tökéleteset alkotson, szokatlanul nagy mennyi-
ségi nyersanyagot használt el, míg végre siker-
ült remekművet megalkotnia.

A darab témája gyönyörű: Nemes intu-
iciótól athevülve az apa cselhez folyamodik,
hogy az anyja ne tehessen különbséget az
édes- és mostoha gyermeke közt. Gyönyörű
meseszöveggel viszi a témát a kifejlődés felé,
amikor az egyik gyermek halálos beteg, azt
mondja az anyának, hogy ez az ő édes gyer-
meke, csak hogy az anyai szeretet, az anyai
önfeláldozás megmentse a gyermeket akkor,
amikor az orvosi tudomány már feladott min-
den reményt. S újra bizonytalanságban marad
az anyja a gyermek felgyógyulása után, mert
az apa elárulja neki, hogy a gyermek meg-
nevezésével milyen célt akart szolgálni.

1914-et írunk s a két gyermek naggyá
lett és nekik is a hadba kellett vonulniok. Az
apa, annak idején tett ígéretéhez híven, átadja
a feleségének zárt borítékban mindazon ok-
mányokat, amelyek az édes-gyermekek ki-
letét igazolják, amikor jön a hivatalos értesítés,
hogy az egyik fiú elesett a harcban. Tűzbe-
dobja az összes okmányokat az anyja, nem
akarja már tudni, melyik volt az ő gyermeke,
hadd maradjon a bizonytalanságban, hadd
legyen az az ő gyermeke, aki él, aki meg-
maradt.

Mesteri rendezéssel csinálta meg a Corvin-
gyár e filmet s valóban mesteri kézzel válo-
gatta ki a szereplőket hozzá. Az anyja szerepé-
ben Mattyasovszky Lóna produkál utólréhetet-
lent. Fenséges fájdámáról, végtelen szeretetéről
szobrot lehetne készíteni, Lukács Pál játssa az
apa szerepét, ki férfias erőből, nemes intenciók-
tól duzzadó alakot produkált. A kisebb szere-
pekben Vendrey Ferenc, Kürthy Teréz, Ujváry
Lajos valóban elsőrangú kabinetalakítást csi-
náltak.

Eltagadóak a kis Bary gyerekek, a várad
színtetű kis magyar Jackie Cooganok, kik
bajos gyermeki mivoltukban igazan méltó
ellenfelei lehetnek világhírű kis kollégájuknak.
A film t igazán mindenkinek meg kell néznie,
oly szép, oly érdekeszítően lebilincselő.

— A Dorian-filmszínházban ma, vasárnap
utoljára kerül műsorra „Az asszony és az
ördög” című érdemesítő olasz dráma. Az
„Asszony”, aki valamikor megmentette az
ördögöt, üldözői elől elrejtve lakosztályába,
örök halála kötelezte az ördögöt, megígértette
magának, hogy ha szüksége lesz rá, az
„Ördög” révén visszaszerelhesse fiatalágát.
Ézt 30 napra meg is kapja az „Ördög”-től.
Ezen idő alatt beleszeret egy arisztokrátába,
azonban mire ezt meghódítja, letelik a 30 nap.
E kiválóan érdekes filmnek a főszerepét a
legszebb olasz filmszínészi ó: Francesca Bertini
alakítja. Az előadások 3, 5, 7 és 9 órakor
kezdődnek. A 3 óras előadás mérsékelt helyárú.
A drámat megélti egy kacagató burleszk:
„Zgottó, mint király”.

— Passago (volt Vigadó) mozgószínház-
ban ma, vasárnap kerül műsorra a „Fene-
gyerek”, izgalmas kalandor-dráma. E kiváló
Dorian-film főszereplőjét — Luciano Albertinét
— nem kell a közönségnek külön bemutatni,
mert az eddig látott jó kalandor-filmek fő-
szerepét mind ő alakította. A kalandor filmet
megelőzi egy kacagató burleszk: „Seff, mint
papucshős”. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8
és egy negyed 10 órakor kezdődnek. A fél 4
órás előadás mérsékelt helyárú. A Passago
mozgószínházban a helyárak a régiék ma-
radtak.

BURGONYA

válogatott kilója 3 Lei 50
b ni. 50 kg. vételnél áren-
gdménnyel házhoz szállítva
Spitz, G Mosoiu, Kert-u. 1

Értesítés

A n. é. közönség b. tudomására hozzuk, hogy
fehérnemű szalonunkat
a mai kor igényeinek megfelelően kibő-
vítve és a legmodernebb gépekkel fel-
szerelve u. onnan megújítottuk. Kérjük a
n. é. közönség további szíves pártfogását.

Rosenbergné és Krauszné
Strada Episcopul Pável püspök-utca 18 szám.

Eladó a városhoz közel, közvetlen jó ut mellett 31 katasztrális szántóföld,

taryabirtok jó karban levő gazdasági épü-
letekkel kétszobás lakással azonnal átadható.
Értekezni lehet Str. Haşdeu (Hármas-u.) 5.

Megérkeztek

a legújabb képhozók és kép-
keretelők. — Üveg és porcellán
árak legolcsóbb beszerzési forása

Blau Dezső

Str. Alexandri (Teleki-utca) 35.

Mici!

Ne gyere haza egy üveg Savoly
parlüm vagy Köni viz nélkül.

3 kb. 1924.

Árverési hirdetmény.

Nagyzerénd község kb. elnöksége a tulaj-
donát kepező cseréj- és téglagyár bérbeadá-
sára árverést hirdet.

Az árverés hatánapjául 1924. évi novem-
ber 30. d. e. 10 óráját tűzi ki.

Az ajánlat 10% az árverés megkezdése
előtt zárt bontékban mint ideiglenes övédek a
kb. elnök kezéhez teendő le.

A haszonbér időtartama legkevesebb 3 év,
azonban a k. birtokosság nem zárkózik el
aitól, ha valaki a gyárat fejleszteni s így be-
ruházás által hasznosítani kívánja, hogy azt
15—20 évre is ki ne adja. Ezen körülmény
aron an az árverés megkezdése előtt az elnök-
ségnek írásban bejelentendő.

A gyár vasút és műút közelében van.

A k. birtokosság fentartja magának a jo-
got az ajánlatok közül a legkedvezőbbet elfo-
gadni vagy az összes ajánlatot elve ni.

Nagyzerénd, 1924. október 15.

Papp Is'ván
kb. elnök.

Angol tenyés sertéek

Eredeti argolországi, a világhírd
„Ho d Herds” tenyészéből származó
pedigrees yorkshire-, lincolnshire-,
corn wall és tershire kanok és koca
jutanyos árak kaphatók

**A Szegedi Várapénziárnál,
Szegeden**

1813

Chick Parisien

316-os száma megérkezett

a Hegedűs Hírlaphoz

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szöveg vastag betűben

Aranyat, brilliáns, gyémánt köveket, ezüst tárgyakat állandóan magas árrban vesz Horváth ékszerke eskedő, Piata Unii

Levelezés

Szörme elskin elotri hosszú bunda, egészen új, nagyon olson eladó. Str. Calea Victoriei (Kolosz-vári-utca) 43. 556H

Vidéken lakó volt államhivatalnok vagyok, keresem az n feltettlen uricány ismerettségét, ki kevés jövedelmem gyarap táshoz hozzá járulna és hű életárs volna. Csakis teljes című leveleket. Ha megversz is imádlak én" jellegre a kiadóba kérek. 576

Fiatl uriaszony megismerkedne vagyonos urimbecrel. „Vayonos” jellegre a kiadóba kérek. 599

200.000 Lei jelgére levél van a kiadóba. 600

LAKÁS

szép h szoba, esetleg ellátással, urihölgynek kiadó. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut 55-a, I. em. 5. 569

OKTATÁS

Greger dr Juroót nyelv-tanár-specialista elfogadhat mag nény tanítványt francia, angol, német, román, olasz vagy magyar magánóra, leigorsabb sikert garanálva. Str. Prințu Carol (Szilágyi Dező utca 8. 481

Minta iroda

csakis gyakorlatilag tanít Könyvtelt, levelezést gyorsírást, gépirást, nyelveket.

Fordítások

Könyv-revziók és fellek-tések.

DONÁT

Strada Ooju Nr. 30.

Október elsőjéől

külön

román tanfolyam

román tanár vezetése alatt.

Alkalmazás

Váradszőlőre újságkior-dító magas fizetéssel fel-veték. Cim a Hegedűs Hirlapiróda. 529

Német kisasszonyt keresek egy kislány mellé. Szegál, Parcul Traian (Széchenyi-tér) I., II. em. 552

Biharpöspökbe lakó asz-szony vagy férfi 500 Lei havi fizetéssel újságáru-sítónak felvétetik. Cim Hegedűs Hirlapiróda 538H

Sahe intelligentes deu-tsches Fraulein per sofort oder auf 15. nov Adresse in Administration. 562

Kanóval rendelkező nyug-dijazott jegyző bármilyen megelelő állást elfogad. Csabai, Str. Lakatos-utca 4. sz. 421

5-6 gimnasiunai osztály matheis-fizika anyagának tanítására tanárt vagy in-strucort keres Simonca ügyvéd 579

Tanuló, és fiatal fehéremű varróné felvétetik. Olckmann Str. Sa-guna (Kapucinus-u.) 4. 492

Két kifutófiút felvesz Ivá-nyi iparművészeti szalon. Str. Pasteur (Körház-u.) 47. sz. 505

Perfoet román-magyar gépirónó azonnalra állást keres. Cimet a kiadóba kér. 577

Géplásban jártas kezdő fizetéssel kisasszony fel-vetetik Goldstein nagy-kereskedőnél. 581

Keresünk azonnali belé-pésre nőt en elarusit ügy-nököket és pénzszedzo-keket vidékre Singer varró-gép, Str. Avram Iancu 16. (osszutt-u.) 16. 589

Román tudó gépiró ke-restetik, aki román betűre rendezett rőgéppel ren-delkezik. Jelenkezés dr Ney Pál, Str. Alexandri 10. 594

Adás-Vétel

Kottatartó (kis) megvé-telre kerestetik. Cim Hegedűs Hirlapiróda. 549H

Kisérleti dynamo-gép kézi hajtásra és egy 42x56 cm. márványasztal lap jutá-nyos árrban eladó. Str. General Holban (Széles-utca) 19. sz. 570

Eladó fekete alaszta róka-ba, villanycsillár. Str. Gerliczy-utca 2., emelet 570

Bébiélsőnyő 4x5 méter és 2x3 méter, valamint sportbúdnak való bi-zam és róka prém eladó Weinbergerné Str. Monas-terii (Zárda-u. I. sz.) 557

Két női téli kabát, tel-lesen jó állapotban prém-mel díszítve, eladók. — Ugyancsak használt gyer-mek ruhák és cipők ol-csón eladók. Cim: Strada Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19. sz. Sz. 570

Egy flu átmeneti kabát és egy 38 as magasszárú női cipő eladó. Str. Monasti-rii (Zárda-u.) I. emelet 1. 482

Gyönyörű, világos, hazai perzsaszőnyeg eladó. Szil-vasy, Str. Saguna (Kapu-cinus-utca) 5. 564

Guido de Verona „Akit nem szabad szeretni” című könyvét megvételre ke-resem. Cim Hegedűs Hirlapiróda. 572H

Sohodua cimbalom eladó és teljes hálószaiba be-rendezés 5000 Leiért. Str. Transeului (Sánc utca 11. Simon. 594H

Uj! urisزابóság Uj! LÖWY DEZSŐ

Str. Astra (Gilányi-u.) 16.

gyógyszertár mellett.

Télikabátok, diákegyen-rhák, fazonok és minden e szakba vágó alakítások ju-tányos árrban készülnek. Előrendő munka. Hivásra hazhoz megyek.

Legújabb

Női ruhák, icsók,

illatszerek, harisnyák,

keztük,

nagyválasztékban

olcsón érkezték a D'Or-ban

Regele Ferdinand No. 16.

Uj perzsza ebédelsőnyeg eladó. Str. Petőfi 8. 585

Eladó dressz rozott egy-éves fehér sarga folto, hosszú szőrű him vizsla kutya 1000 Leiért. Cim a kiadóban. 583

Egy zománcomot vaságy réz díszítéssel eladó. — Csengeri-utca 4. 495

Eladó egy jó tűzhely, éle-miszter láda Piata Schuch (Schlauch-tér) 6. 598

16 hold szőlő lakóházzal, iszállóval, hízaladóval, ki-sebb-nagyobb házak. Át-adó lakások. „Gloria” ügy-nökség Str. Take Jonecsu (Körös-u.) 54. 596

Zongora, hosszú, fekete és egy rövid eladó. Relics, Parcul Train Cel-Mare (Tisza Kálmán-tér) 7. 592

Eladó a Szt-Lázári hair-ban (margittai járás) egy 2-ös járatu vizimalom 52 hold földdel (szántó és kaszáló), gazdasági épü-letekkel. Értekezni csak személyesen lehet Bude-lmre tulajdonossal, Szé-kely híd, Királykut-utca 13.

Bentellás üvegek eladók. Cim a kiadóban. 364

Meter rendszerű jókar-ban lévő veskalyha eladó. Str. Nic. Zsiga (Lukács György-u.) 7. 597

SZEGET UTOTT A FEJEMBE,
ruháimat miért szerezem be drágán hiszen a **legolcsóbban** elkészíti
Schreier Emánuel
uriszabó, Str. Cogal, Várad Zs. 2

Győződjön meg! hogy legjobb, legfistább és legolcsóbb fűszerek, valamint legjobb liszteket szerezhet be
GOLDSTEIN ADOLF
fűszer, csemege és cukorka üzletében, Bul. Regele Ferdinand (vöf Rákóczi-ut) 36.

BURGONYA
válogatott kilója
3 Lei 75 bani
100 kilós vételnél házhoz szállítatik
VICTORIA
kertgazdaság, Gerliczy-palota.

Gőzgépeket, Kazánokat, szerszámgépeket
uj és használt állapotban vesz és elad
Mindenféle gépek javítását, átalakítását vállalja
Bizán M. gépészmérnök
Nagyvárad
Iroda: Strada Sf. Ladislau (Körös-u. 18 sz.
Gépműhely: Strada Hora (Báthory-utca 1 sz.

Primaária orasului Oradea-Mare.
No. 4685—1924.

Publicatune.

Se aduce la cunoștiță generală că. con-form hotărârii consiliului No. 4685—1924 se va fine licitație prin strigări pentru cărămizele de lăngă vama „Seleus” la Primăria orașului, Secția economică camere No. 27. etaj I. între orele 10—11 a. m. a douăoară.

Terminul de licitație va fi în 6 Decembrie a. c. în acest restimp se pot primi informa-țiuni la adresa de mai sus numită.

Oradea-Mare, la 6 Noembrie 1924.

Jónás
Consilier economic.

Sonnenfeld Adolf nyomda Réssv.-Társ.

Perzsaszőnyeg 2 m. hosz-szu, 1 m. széles eladó. Str. Sf. Ladislau (Körös-utca) 46., ajtó 6. 591

Eladó 9 kh. szőlő, egész-ben és parcellázva. Éte-kezni Vesas, Str. Propi-ol (Nyária-utca) 6. és Nagysőfétág 230. szám, tu-lajdonosnál. 586

Börbe vennék jó hangu zongorát vagy pianinót. Cziliérni, Str. Alapi u. 9. 583

Irodának is alkalmas e-gáns uriszoba garnitura eladó. Str. Deák Ferenc-utca 7. Fülöp. 590

Eladó elfogadható áron vi-javított szekérraljak, téglá, homok és fahordásra, old-al és oldal nélküli, to-vábbá könnyű igaz-s és táblás-szekerek léder és féder nélküli. Bogdándy, kocsiagyártó, Váradszőlős. 567

Jó szőlő megvételik. Aján-lat Zinner Samu ügyvéd-hez (Stern-palota) inté-zendő. 582

Bírtok, 120 hold, vetéssel kiadó. Cim a kiadóban. 570

Victoria kötszergyár tele-pén, Epereskerben, eladó egy drb 8 méteres desz-baszin, egy 10 méteres üvegház kertészethez, 60 drb melegágyi ablak, 600 szőlőkaró, 300 nemestett rózsafa, 2000 virágserép, 500 db cserépbén külön-féle növények szaporítá-sára, Megtekinthető min-den délután 3—4-ig. — Deutsch. 593

Szőrmét, bunda belé nek alkalmat megvételre ke-resek. Szilágyi, D. u. 6. Po. tásnál. 587

Eladó szőlő 1 A fagyvászár-he yi 212. sz. tükben fog-lalt 764 négyeszdől terít-létű szőlő eladó. Értekez-hetni Clui, Str. Bratianu (Király-utca) 37. Matia Ka-rolynénál. 565

Hamis fogakat

brilliáns, platínát ma-gasárrban veszek. Raktá-ron levő órát és ékszer-t leszállított árrban adok.

Kohn ékszerész

Avr. J. (Kossuth-u.) 7.

Vaszink

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda beren-dezéseket, Wertheim kasz-szát, zongorát, csillárokat, porcellánokat régisége-et stb Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiség kereskedők Str. General Moșoiu (Mezey Mihály-utca 10.

Arany ezüst gyémánt bril-liáns platínát és hamis fo-gakat magat árrban bevál-tok. Örök ékszerke jutá-nyos árrban kaphatok, u-gyananított mindenféle dísz-tárgyak, szőnyegeket, por-cellánokat és antik butoro-kat bizományba elfogadok.

Weisz Lipót

órás ékszerész és régiség kereskedő. Strada Avram Iancu Kossuth-utca 18. sz.

Jékartan levő férfi ruhá-kat, közepesmeir eladó. Str. Cazarmei Ka-szárnay-u.) 9. 581

Különfélék

Urtházakhoz eljárnok sz-szirozni. Ekamp Gyula Str. Piata Capelei (Ká-sa-tér 5. 587

Őszi, téli női kosztók köpenyek, ruhák és fehéreművek 250—600 leigesen készítenek leg-egyszerűbből a legdu-sabbig. Nügesztelep Schwartz ház.

Pilissé és gouvré ma-gasárrban olcsó árrban színek S rada Alexan-dru (Teleky-utca) 22. sz. a kapuval szemben.

Ütlevél, bérlet és bu-gázolványhoz szük-ségű nyelvek legolcsó-ban Zenger fényképész-nél. C. Bratianu (Szana-utca) 25. Felvételeket 1/2-8-ig.

24 % kamatra kerem magánpénzt teljes tem-tel. Adásvételi Rtg. Traian (Széchenyi-tér) Ericsítés delután.

Iskola táskák

pénztárca, bőrren-divat övek és gyö-gyök, utazó kosar

gyermekkor

a legolcsóbban

SZABO

fésűáruházba

Sas-passage 42.

Modern chamott

kályhá

különféle színekben n-ron, 2500 Leittől kapu- valamint átrakások javításokat vállal

Varga György

kályhás mester

Str. I. Clou das (Berkov

Eladó

1, 2, 3, 4, 5, 6 szobás for-tos lakások, 198 ma-bér- és tüzházak 600-tól 4 millióig, több 2 szobás bu oiozott sok konyha és fűtősz-va, 1 hold szőlő 18 h Bizományt csak h-klüdjek, azonnal és adom porcelánt, tel-műt. Weisz Gizi titő irodájá Nagy Str. Tipografiei Nyd-utca) 4. Szaniszló-u.

Magas

árban

veszek

brilliáns, arany, ékszerkeket és dísz-gyakat, toredók arany ezüstöt, arany szaj-last, arany és mas-mis fo-akat,

Freund Benjám

ékszerész, Nagyvárad, Regele Ferdinand (Rákóczi-ut. Széchenyi-tér) 11. Ékszer olcsó árrban kaph